

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM FOTOGRAMMETRIA ÉS TÉRINFORMATIKA TANSZÉK

KUGLER ZSÓFIA:

MŰHOLDAS TÁVÉRZÉKELÉS

Műegyetem rkp. 3. K. ép. I.em. 31.
1111 Budapest

Tel: +36 1 463-1187
Fax: +36 1 463-3084
www.fmt.bme.hu

Bevezetés

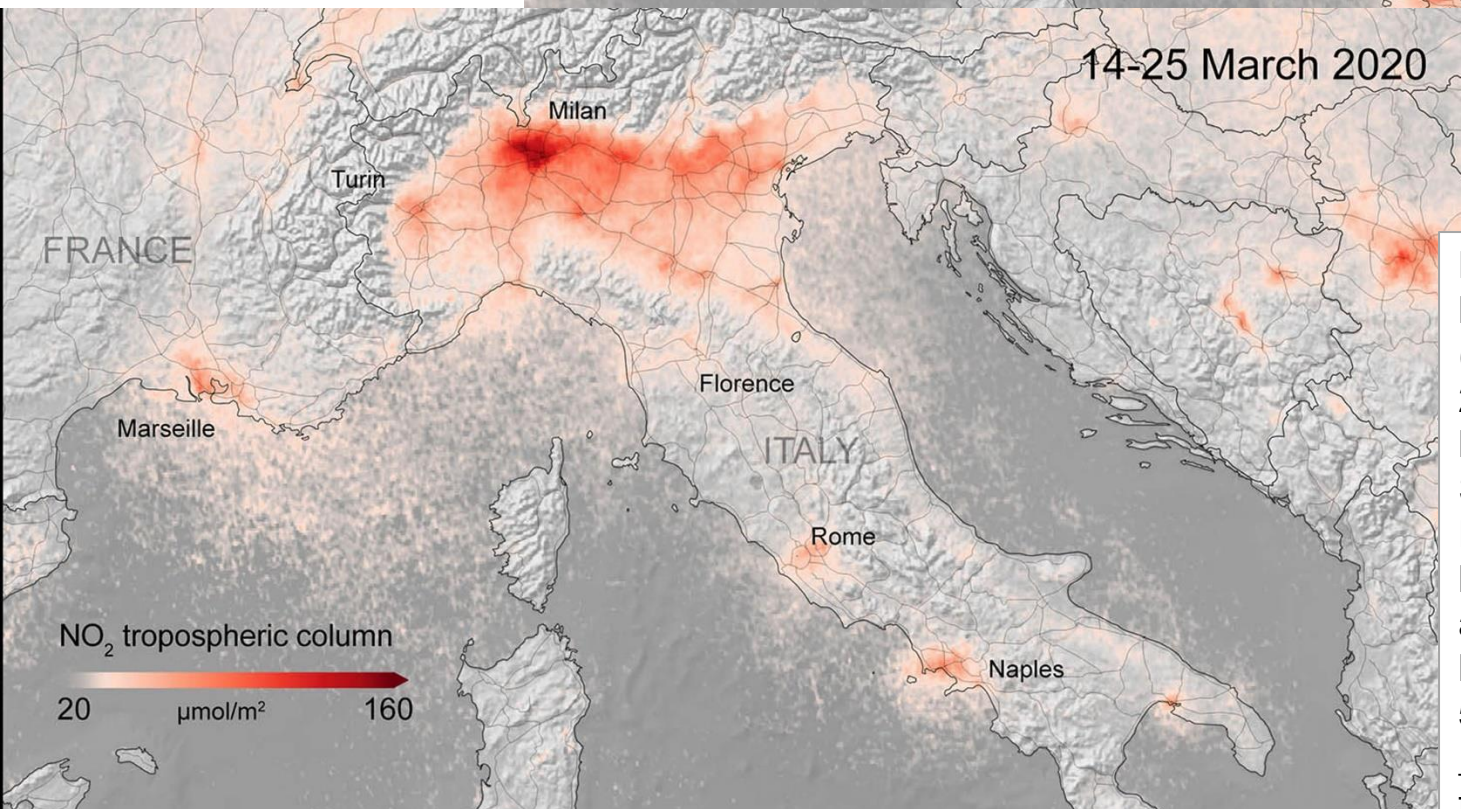
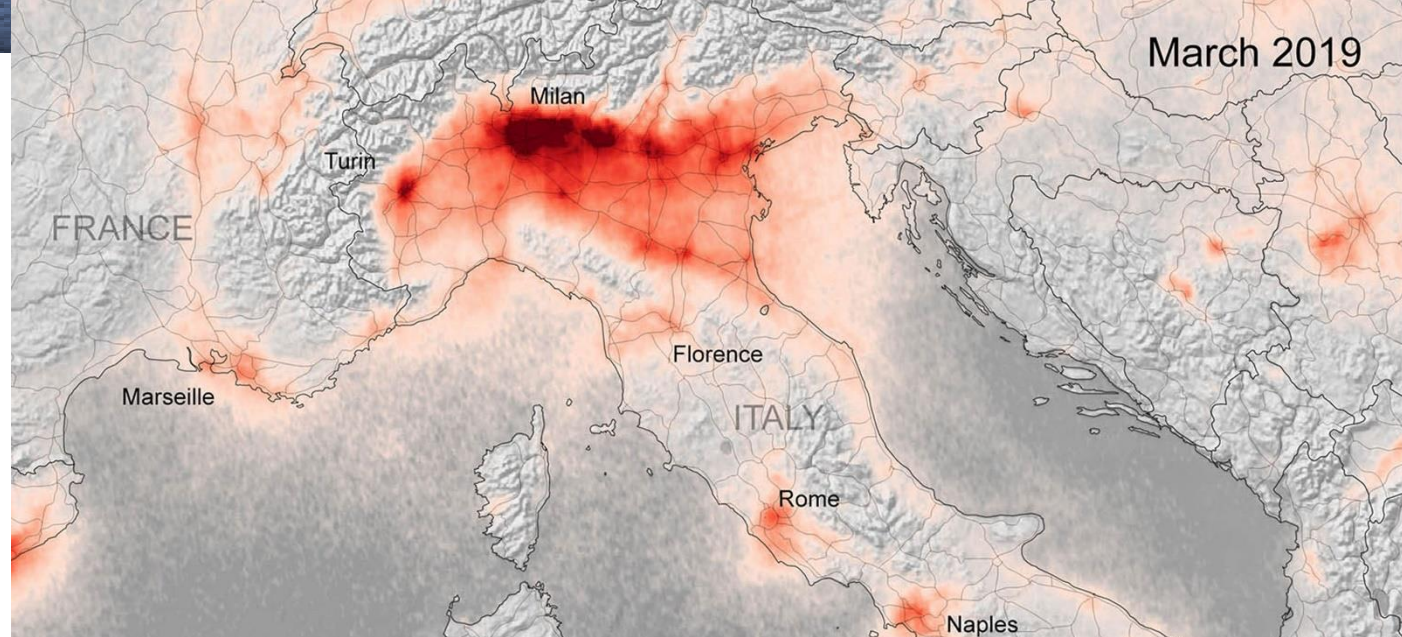
Műholdas távérzékelés a mindennapokban: Időjárás előrejelzés

MET9 IR039 2009-02-20 12:00 UTC

Koronavírus hatása (COVID-19) a légszennyezettségre

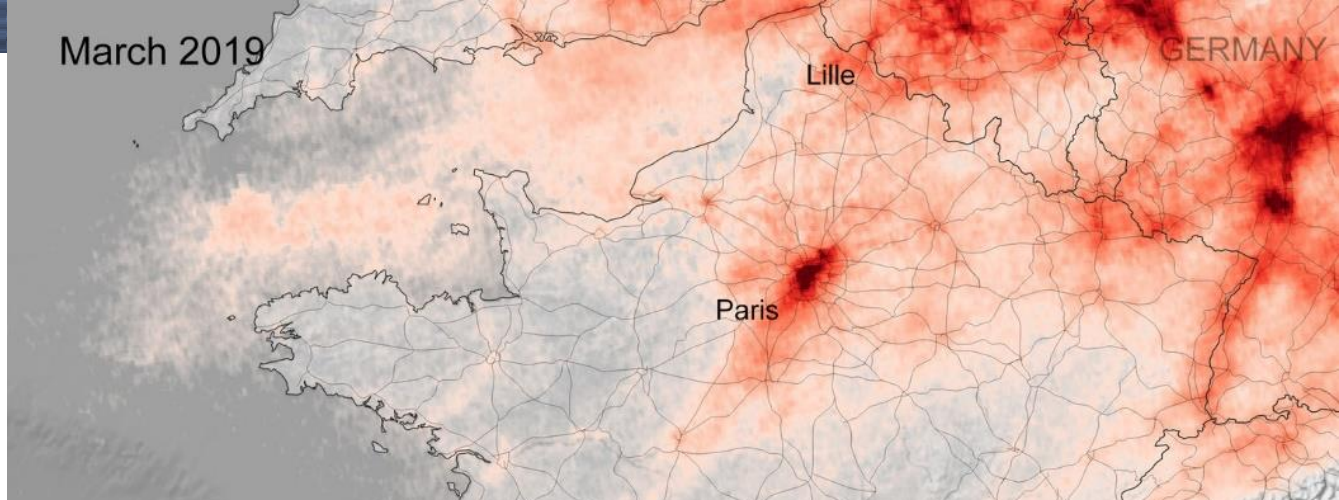
Légköri nitrogén-dioxid koncentráció mérése (NO₂)
2019 márc és 2020 márc között
Sentinel-5P műholdról
Forrás:
https://www.esa.int/Applications/Observing_the_Earth/Copernicus/Sentinel-5P/Coronavirus_lockdown_leading_to_drop_in_pollution_across_Europe

NO₂ tropospheric column
20 $\mu\text{mol}/\text{m}^2$ 160

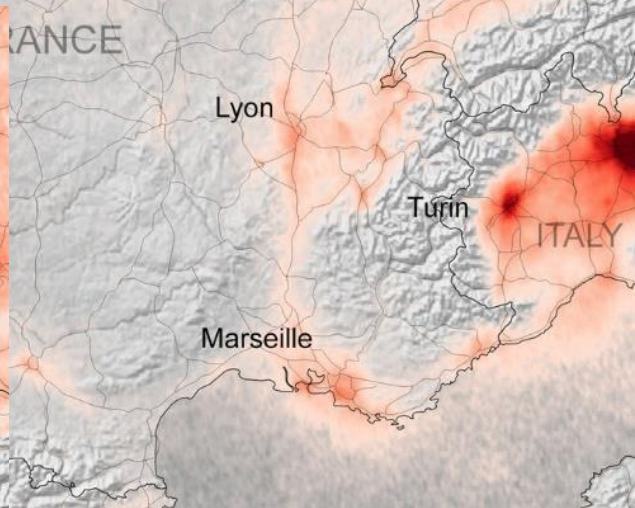
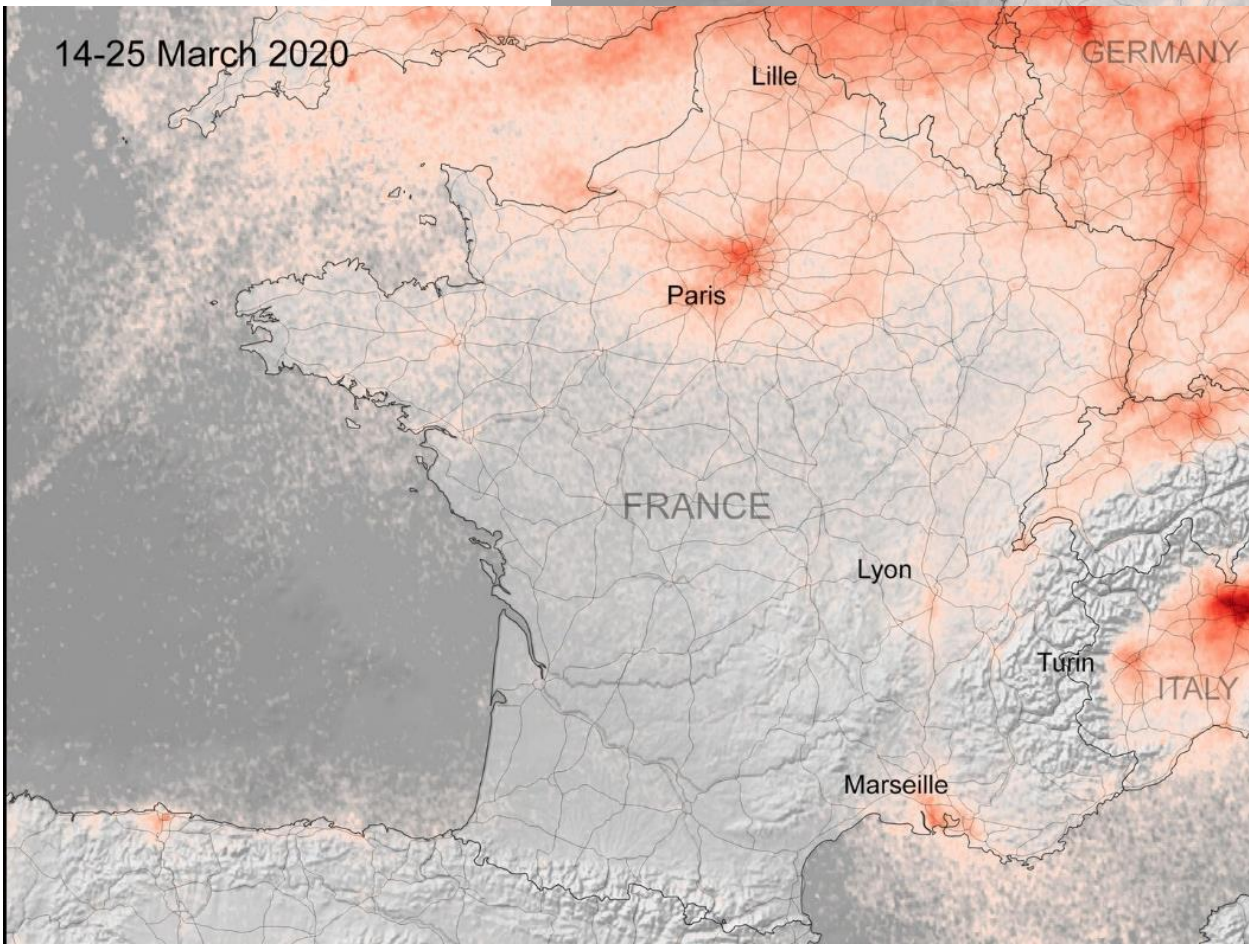

Koronavírus hatása (COVID-19) a légszennyezettségre

March 2019

14-25 March 2020

Légköri nitrogén-dioxid koncentráció mérése (NO₂)

2019 márc és 2020 márc között Sentinel-5P műholdról

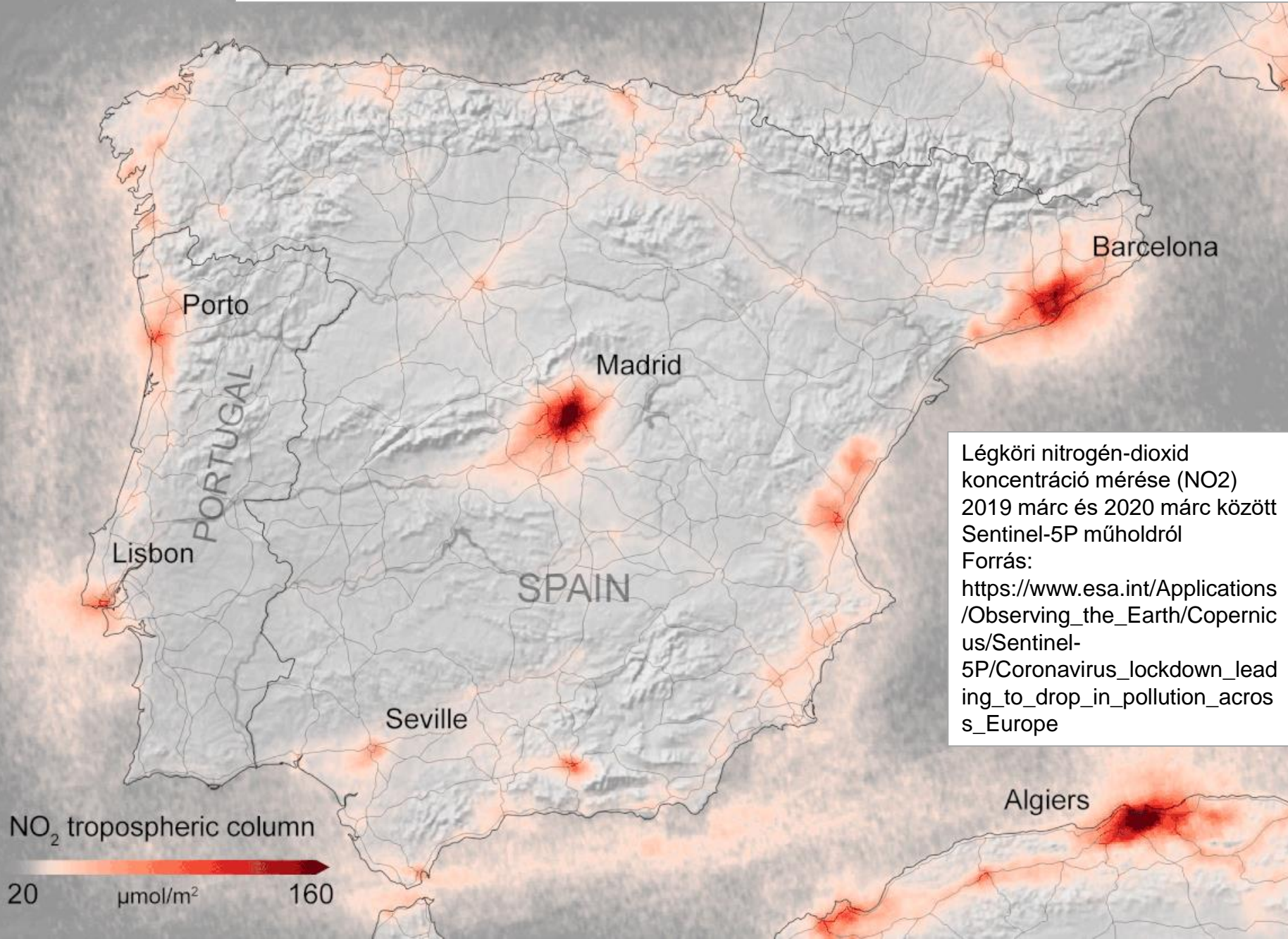
Forrás:

https://www.esa.int/Applications/Observing_the_Earth/Copernicus/Sentinel-5P/Coronavirus_lockdown_leading_to_drop_in_pollution_across_Europe

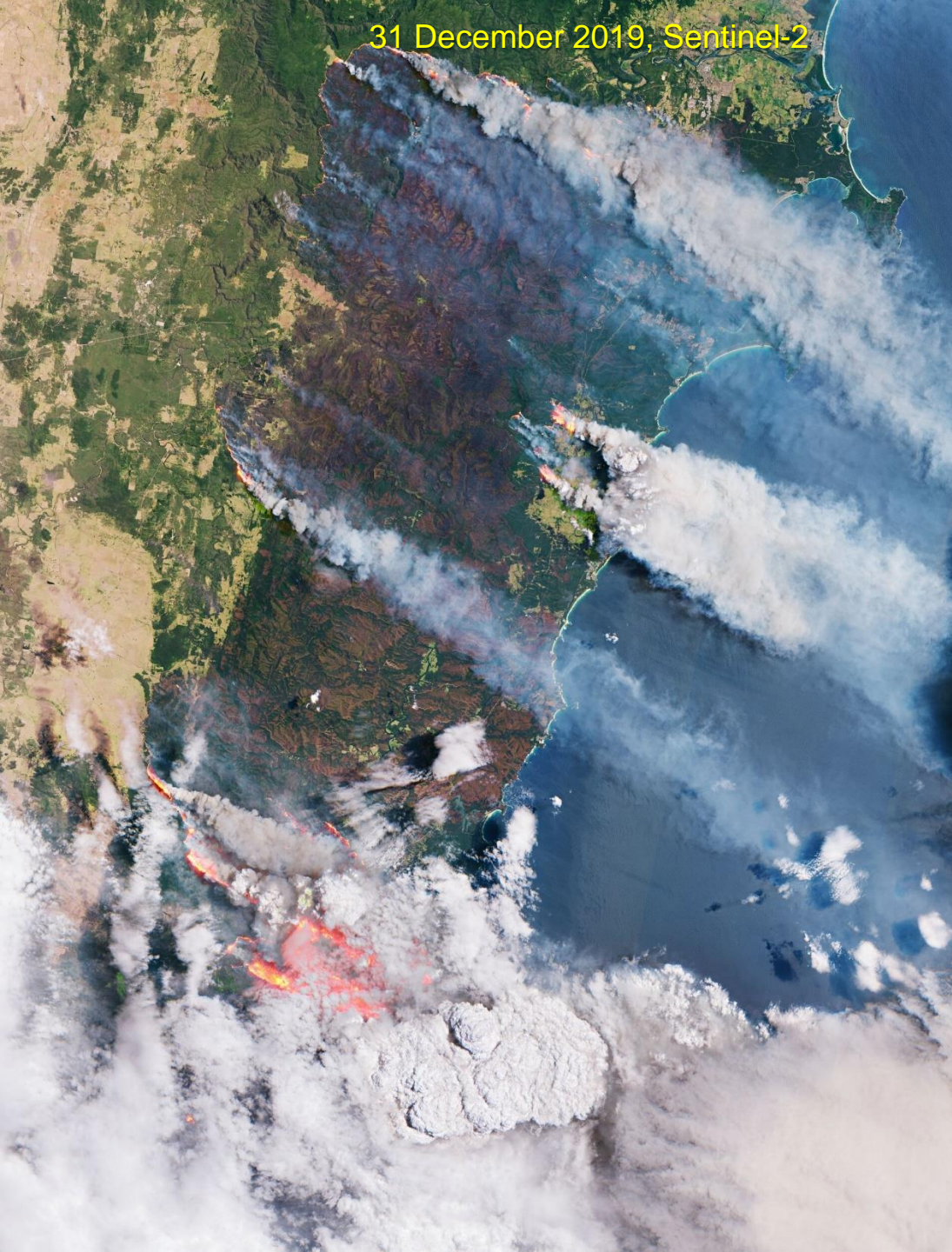
March 2019

Koronavírus hatása a légszennyezettségre

31 December 2019, Sentinel-2

Ausztrál erdőtűz, 2019 Október – 2020 Január

2019 Október – 2020 Január
Tűzfészkek száma:
Sentinel-3 műhold
1km felbontás

Ausztrál erdőtűz, 2019 Október – 2020 Január

Szén-monoxid koncentráció
2019 szept. és dec. között
Sentinel – 5 műhold

Távérzékeléses példák

Balaton a troposzférából és sztratoszférából

Troposféra „teteje”

2017. február 6

Hordozó eszközök:

- Műhold
- Ballon
- Repülőgép
- Drón
- Állvány

<https://www.idokep.hu/hirek/jegviragok-a-vilagurbol---i>

Távérzékeléses példák

- Hordozó eszköz alkalmazástól függ
  - Milyen információra van szükségünk?
  - Milyen részletességgel?
  - Mely részlet a fontos?

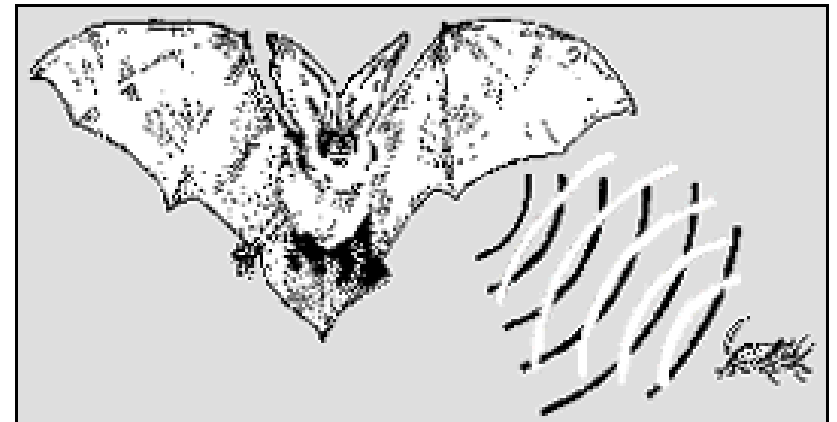

Mi a távérzékelés?

Tárgyak, felszínekről történő információ gyűjtés úgy, hogy a vizsgálandó objektummal fizikai kapcsolatba nem lépünk. (NASA)

Műholdas távérzékelés:

Képalkotó, Földmegfigyelő

Mi az előnye a műholdas távérzékelésnek ?

- Térbeli-, időbeli információ forrás
  - földfelszín, óceánok, légkör, jégfelszín
- Környezet megfigyelése, folyamatok monitorozása
- Jellemzői **pontos**, **aktuális**, **konzisztens** és **nagyterületű**
- Régre visszanyúló adatok (60'/70'+)
- Kvantitatív vizsgálatot támogatja
  - Klíma adatok (hőmérséklet, légköri gázok, földfelszín, aeroszolok....)
- Néhány 'kereskedelmi' adat
  - időjárás, mezőgazdasági monitoring, nyersanyag kezelés

De....

- **Távérzékelés hátránya**
  - Drága beruházás
  - Technikailag eszközigenyes
  - Nincs közvetlen mérés
    - helyettesítő változókat mér
    - pl. visszaverődés (%), világosság hőmérséklet ($\text{Wm}^{-2} \Rightarrow \text{°K}$), visszavert jel (dB)
    - ezekkel kapcsolják össze a fizikai paramétereket.

Téradat nyerési eljárások rendszerében

- Elsődleges adatforrások:
  - Geodéziai felmérés
  - GPS helymeghatározás
  - Fotogrammetria (mérőkamerás kiértékelés)
  - **Távérzékelés**
  - Mobil térképező (pl. Google streetview)
  - Drónos felmérés
- Másodlagos adatforrások:
  - Térképek, szkennelése, digitalizálása
  - Adatállomány/információ átalakítása

NASA, Jet Propulsion Laboratory (JPL)

Founded in the 1930s

The first **NASA** institute ever

Managed by the nearby

California Institute of Technology (Caltech)

How did the story begin?

The origins of the Jet Propulsion Laboratory date back to the 1930s, when **Caltech** professor **Theodore von Kármán** oversaw pioneering work in rocket propulsion. After unsuccessful and sometimes hazardous experiments, several graduate students led by **Frank Malina**, along with rocket enthusiasts from the Pasadena area, moved their work off campus. They chose the Arroyo Seco, a dry canyon wash north of the Rose Bowl in Pasadena, California – and future home of JPL.

Read more: <https://www.jpl.nasa.gov/who-we-are/history>

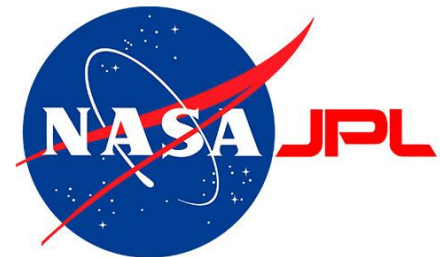
And who was Kármán Tódor (Theodor von Karman)?

Hungarian mathematician, aerospace engineer, and physicist who was active primarily in the fields of aeronautics and astronautics.

- ✓ Student at BME in the early 1900'
- ✓ Professor at Caltech from 1930'
- ✓ Cofounder and first president of JPL in 1944

Caltech

So your teacher is currently at JPL

Here

And these folks also work here

And what s JPL famous for?

Have you ever heard of the Mars rover named Perseverance?

And the first helicopter drone flown on the MARS?

For more: <https://www.youtube.com/watch?v=oOMQOqKRWjU>

Look at the **Assembly facility** where many flight hardware and the also the Rover was built

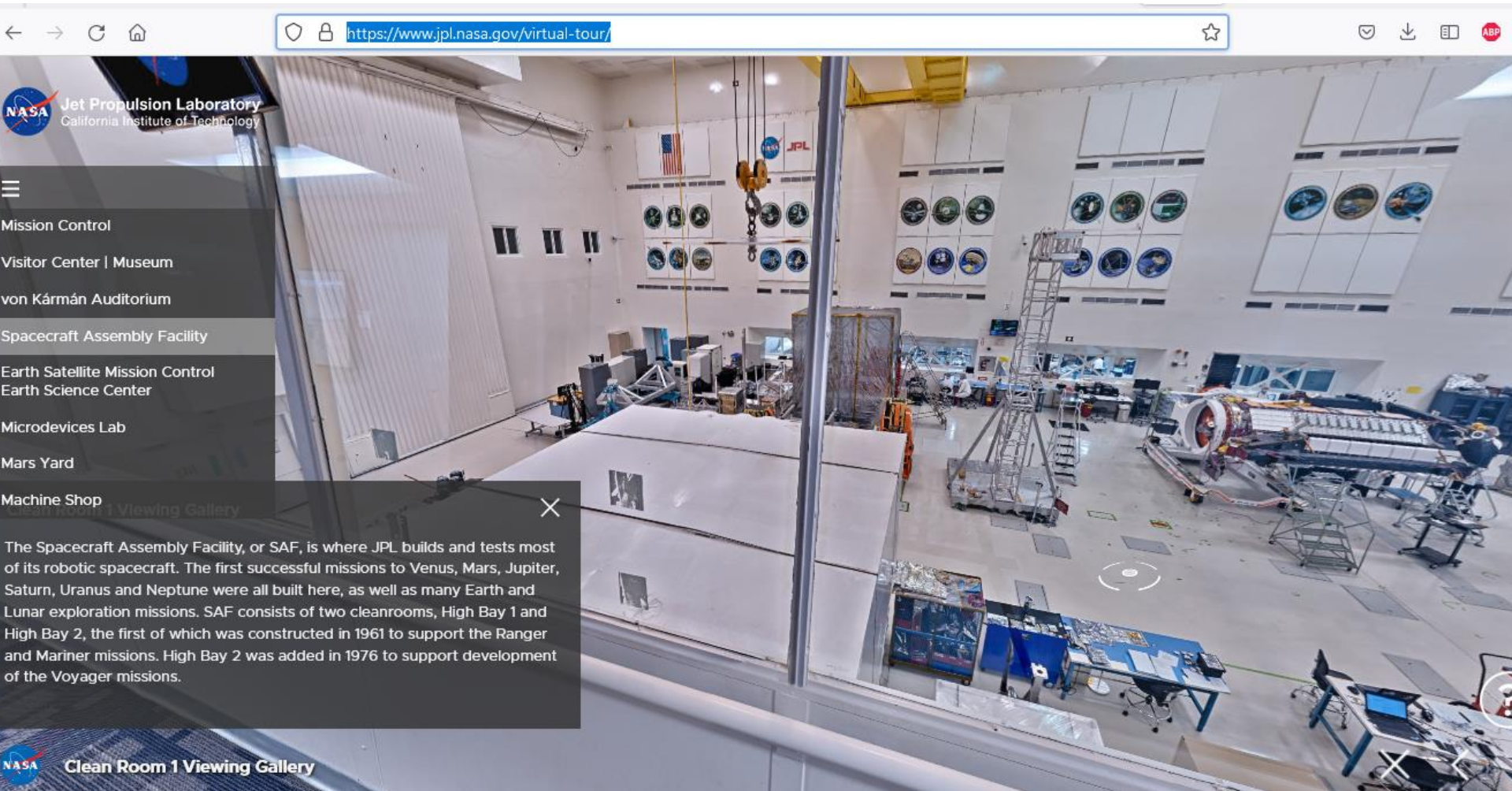

And the Mission Control room where not only the rover is controlled 24/7

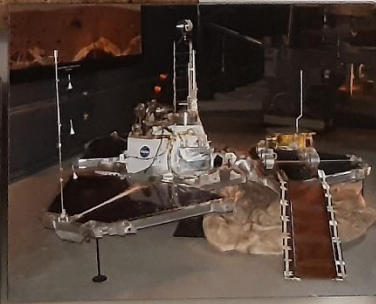
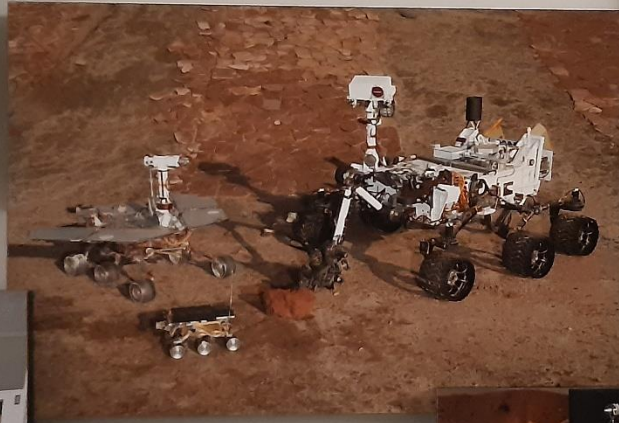

Check out the fancy virtual tour at <https://www.jpl.nasa.gov/virtual-tour/>

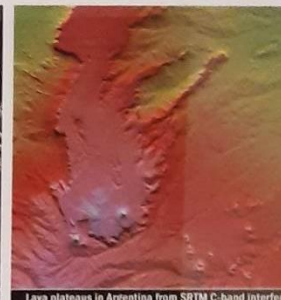
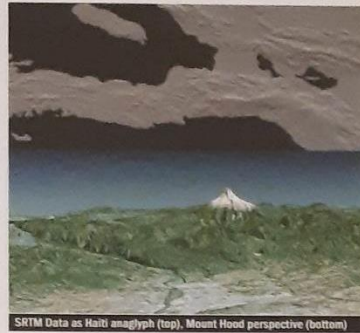
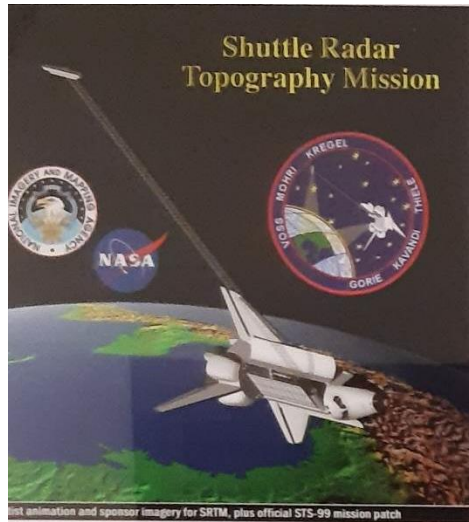
Do you know how many Mars robots have been built here since 1970'?

But its not only Mars that made JPL famous

Do you remember SRTM?
Interferometric SAR mission?

Flight hardware was built here.

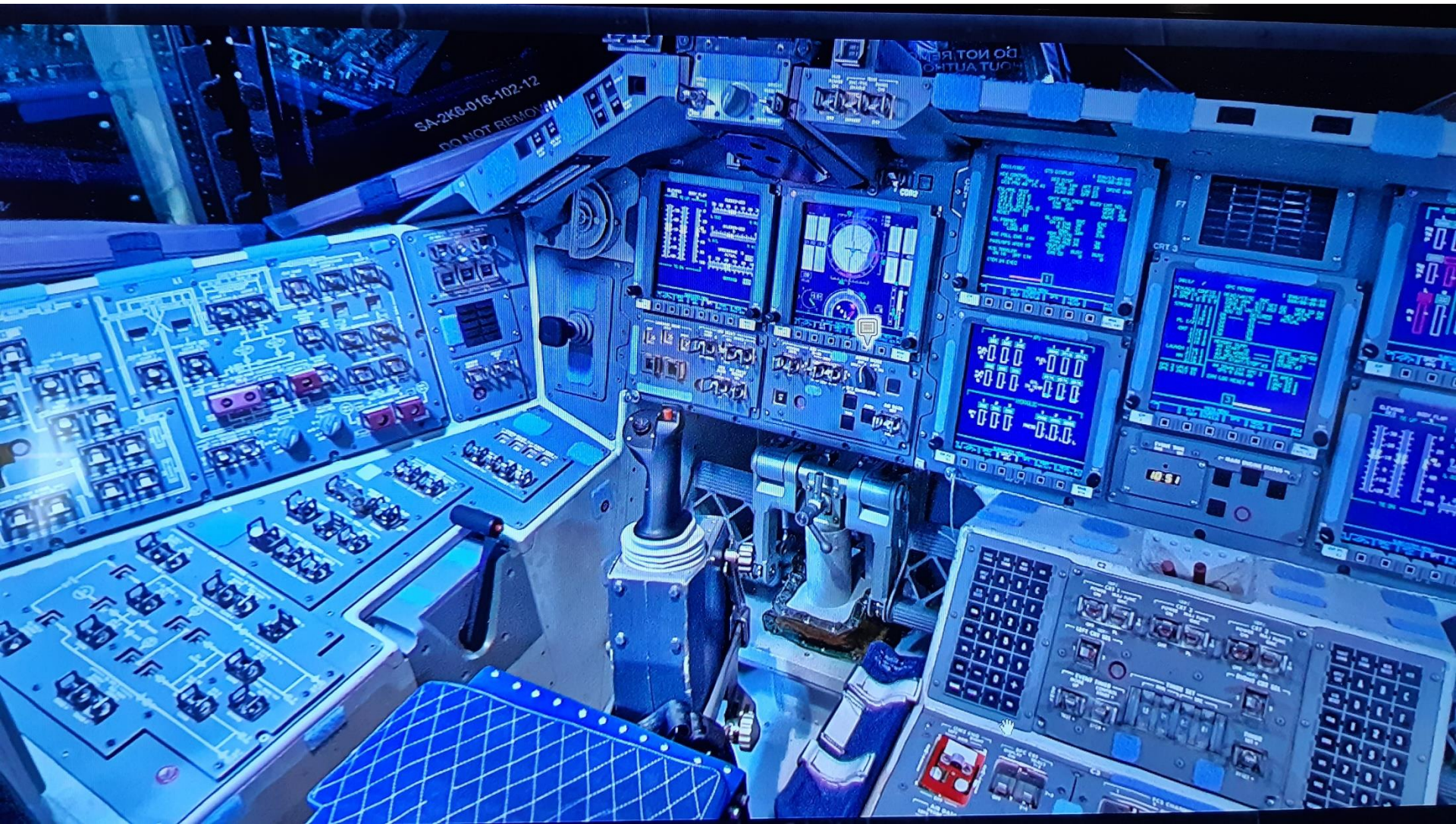

It was sent in orbit with
Endeavour space shuttle

Have you ever been flying a space shuttle?

Careful when space shuttles are Xing..

Careful when space shuttles are Xing..

And there is so much more in orbit that was built here..

And many of them are still in orbit

JPL MISSIONS IN FLIGHT

INTERSTELLAR SPACE

Voyagers 1 and 2
LAUNCH: 8.20.77 AND 9.3.77
Flaw by Jupiter and Saturn;
Voyager 2 went on to Uranus
and Neptune. Both have
entered interstellar space.

STARS & GALAXIES

Hubble
LAUNCH: 2.24.90
Using high-energy X-rays
to hunt black holes and
other extreme objects.

Spitzer Space Telescope
LAUNCH: 8.25.03
Uses infrared light to study
the early universe and planets
around nearby stars.

COMETS AND ASTEROIDS

Wise/NEOWISE
LAUNCH: 9.19.09
Manned sky in four infrared
bands; studying asteroids
with infrared light.

PHYSICS

Cold Atom Laboratory
LAUNCH: 4.21.08
A facility aboard the International
Space Station, this
makes use of the
space station's unique
microgravity environment to

EARTH

**Advanced Spaceborne
Thermal Emission and
Reflection Radiometer
on Terra**
LAUNCH: 9.15.02
Obtains high-resolution images
of Earth in 14 color bands.

**Atmospheric Infrared
Sounder on Aqua**
LAUNCH: 4.25.02
Measures temperature,
humidity, clouds, carbon
dioxide and other gases to
study weather and climate.

CloudSat
LAUNCH: 4.28.06
Studies clouds on a global
basis to contribute to better
predictions of clouds and their
role in climate change.

ECOSTRESS
LAUNCH: 8.09.18
The Ecosystem Spaceborne
Thermal Radiometer
Experiment on Space
Station (ECOSTRESS),
monitors one of the most basic
processes in living plants: the loss
of water through the tiny pores in
leaves.

**Gravity Recovery and Climate
Experiment Follow-On**
LAUNCH: 5.20.18
Twin satellites measuring
changes in Earth's gravity field.

Jason 3
LAUNCH: 1.12.16
Follow-on to Jason 1
and 2 recording global
sea-level heights.

**Microwave Limb
Sounder on Aura**
LAUNCH: 7.15.04
Measures vertical
profiles of atmospheric
gases, temperature
and pressure.

**Multi-angle Imaging
Spectroradiometer
on Terra**
LAUNCH: 9.15.02
Images surface and atmospheric
components from nine camera angles.

**Ocean Surface Topography
Mission/Jason 2**
LAUNCH: 7.03.08
Extends the Jason 1
climate record to continue
the study of ocean circulation,
climate change and sea-level rise.

**Orbiting Carbon
Observatory 2**
LAUNCH: 7.14.14
Charting sources and sinks of
carbon dioxide across
the globe to under-
stand better how carbon
is contributing to climate change.

**Orbiting Carbon
Observatory 3**
LAUNCH: 8.1.19
The OCO-3 instrument on the
International
Space Station will continue
OCO-2's measurements of atmospheric
carbon dioxide in the midlatitudes,
where most people live.

Soil Moisture Active Passive
LAUNCH: 1.8.13
Satellite mapping Earth's soil
moisture and freeze/thaw state
to understand terrestrial water,
carbon and energy cycles.

MARS

2001 Mars Odyssey
LAUNCH: 4.7.01
Looking for water and ice
from orbit; studying surface
minerals; relaying rover data.

InSight
LAUNCH: 8.18.18
InSight: quest for interior
Exploration using
Seismic Investigations,
Geodesy and Heat Trans-
port. It is investigating the interior
structure of Mars from a landing
site on Elysium Planitia.

Mars Reconnaissance Orbiter
LAUNCH: 8.12.05
Examining Mars in high
resolution; has returned
more data than all other
Mars missions combined.

Mars Science Laboratory/Curiosity
LAUNCH: 11.26.11
Curiosity rover is examining
Mount Sharp to assess changes
in environments once
favorable for life.

JUPITER

Juno
LAUNCH: 8.5.11
Juno is mapping the gravity field,
magnetic field and atmospheric
structure of Jupiter from a unique
polar orbit.

For the latest on our missions, including our

JPL satellite datasets: eyes.nasa.gov

https://www.youtube.com/watch?v=Ls_r0DXFX0o

Can you tell us a little
bit about the software?

Watch this video for JPL activities

https://www.youtube.com/watch?v=Po_9xjt3eWk

February 18 2021

Earth was watching to the Mars

<https://www.jpl.nasa.gov/videos/perseverance-rover-lands-on-mars-as-the-world-watches>

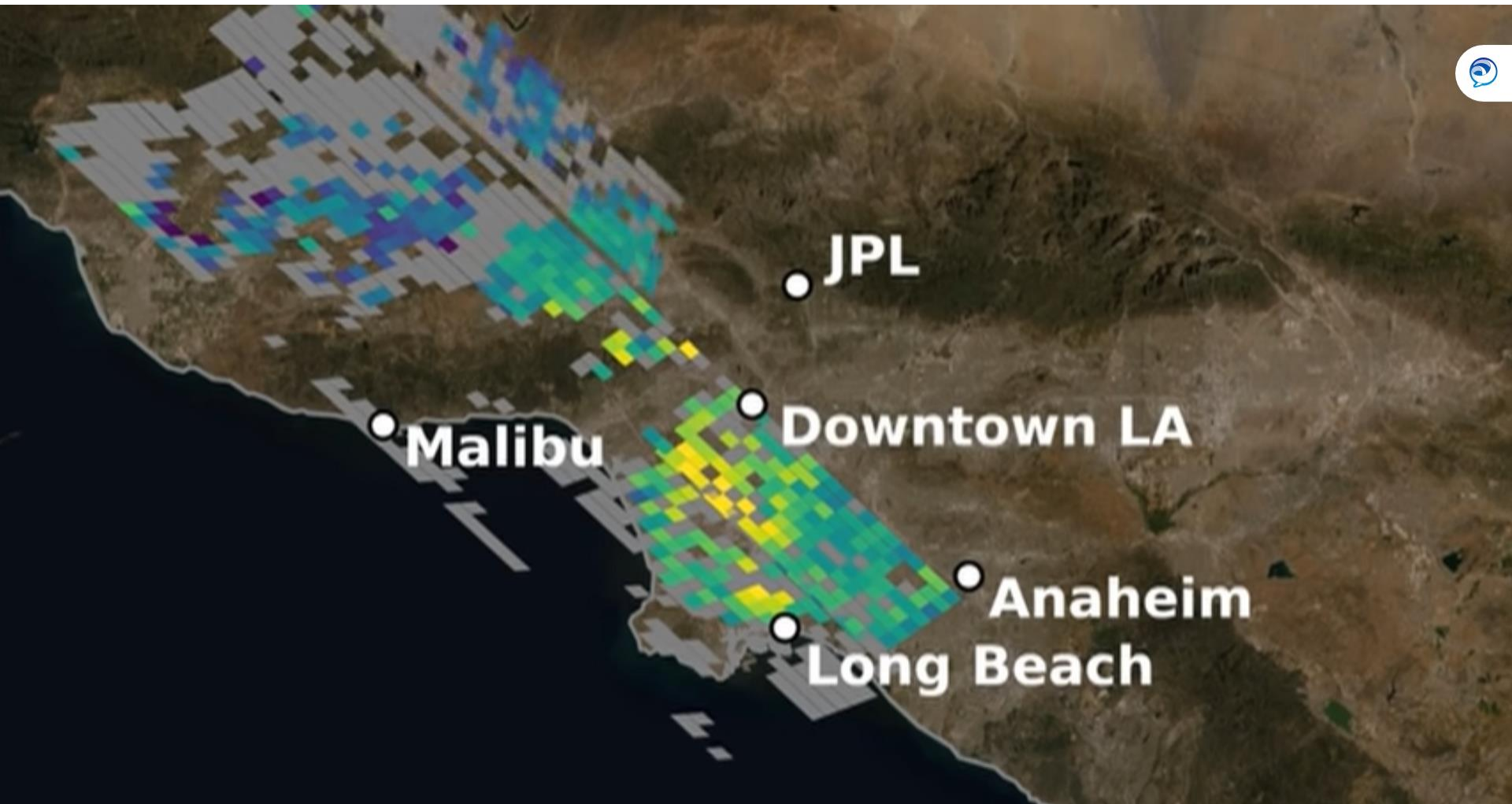
More here: <https://www.jpl.nasa.gov/videos?topics=Mars&page=1>

And here: <https://www.youtube.com/watch?v=rzmd7RouGrM>

And here: https://www.youtube.com/watch?v=gm0b_ijaYMQ

JPL Science: Sky High Climate Change 2022

<https://www.youtube.com/watch?v=0KBI0QmEWuo>

If you want to make an internship here, check out these opportunities

<https://www.jpl.nasa.gov/edu/intern/>

NASA Jet Propulsion Laboratory
California Institute of Technology

Education | Intern | Learn | Teach | News | Events | Share

Intern

Discover exciting internships and research opportunities at the leading center for robotic exploration of the solar system.

[ABOUT](#)

[APPLY](#)

[FAQ](#)

Bye for now from JPL

Műholdas távérzékelés kezdetei

Első légifelvétel

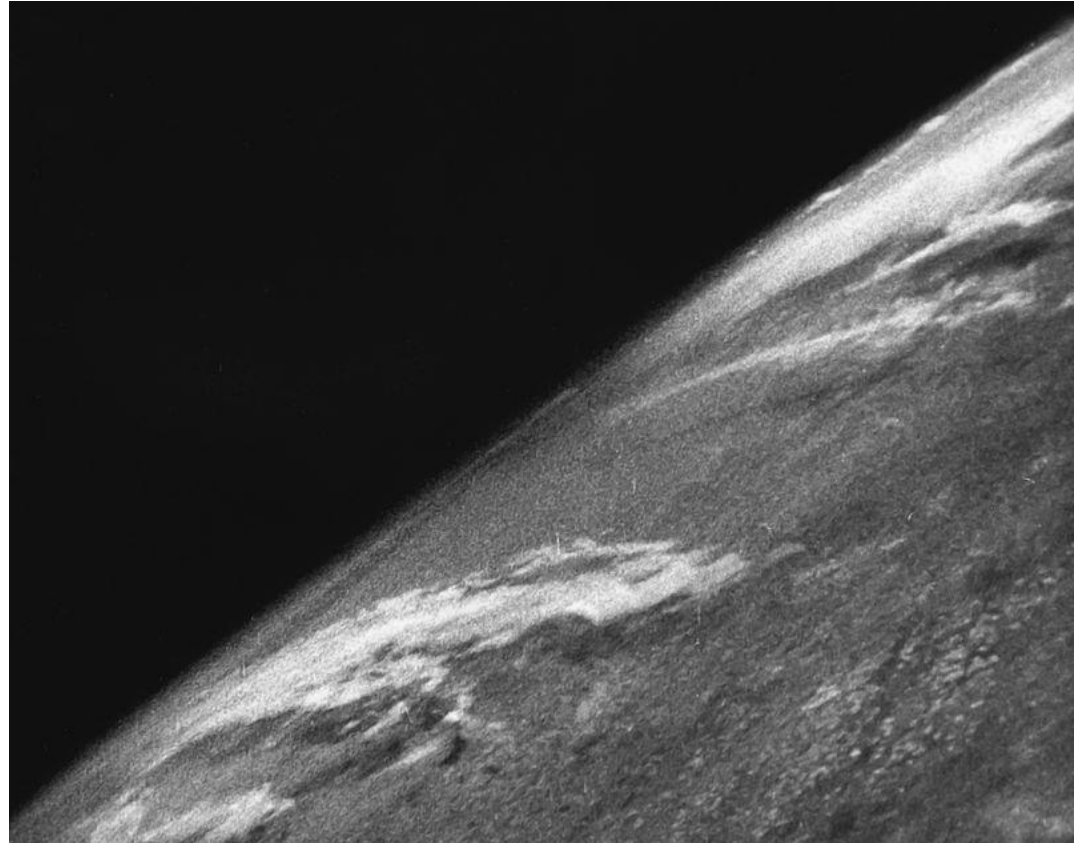
- Gasper Felix Tournachon "Nadar"
- Első perspektív felvétel
- Balloonról
- Városok: Paris in 1858, Boston 1860

Első űrfotó ballisztikus rakétáról

- 1946 október 24 léggömből az űrbe lépve amerikai tudósok készítettek
- Amerikai hadizsákmány német világháborús fejlesztésű **V-2 rakéta**
- Minden későbbi rakéta őszanya
- hosszú hatótávolságú, irányítható ballisztikus rakéta
- 105 km apogree magasság
- Egyszeri fellövés, nem kering

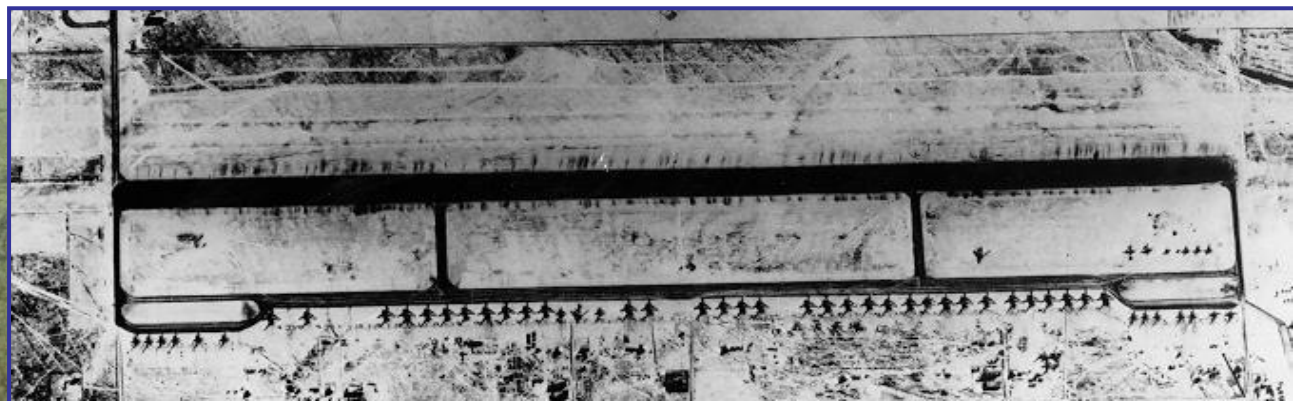
Űr meghódítása

- Légi távérzékelés mellett űrtávérzékelés elindul: ~1960', 70' évek
- Mozgatója: USA – Szovjet hidegháborús rivalizás
- Elsődleges cél: kémkedés
  - „Ellenség” erejének és rakétáinak felderítése
  - Katonai objektumok térképezése

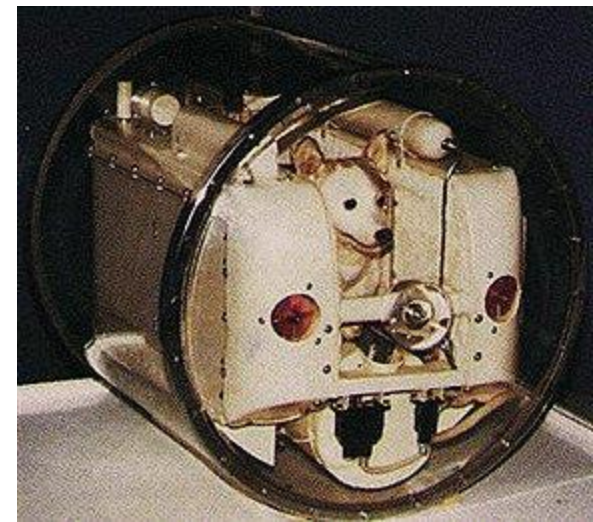
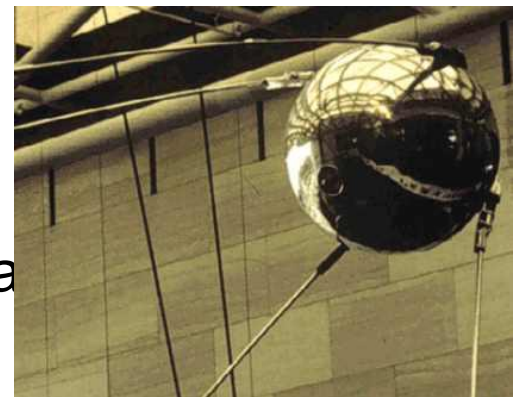
U-2 felderítő repülőgép

- amerikai Lockheed
- Nagy magasságon repülő (~21 000 m)
- Nagyfelbontású kamerával majd SAR szenzorral rendelkezik
- 1956 első felderítés a Szovjetek felett
- Eisenhower: felderített ország szuverenitását sérti
- 1960 szovjetek lelövik felderítés közben, pilótát 2 évre börtönbe zárják
- Sürgetik a műholdas felderítést

Űr meghódítása: első keringő műhold

- első Föld körüli pályán keringő műhold:
szovjet Szputnyik program:
  - **Szputnyik–1: 1957. 10. 4.**
    - 58 cm, 3,6 kg alumíniumgömb
    - négy darab 2,4 m-es antenna
    - két rádióadó: *bip-bip-bip* csipogást sugározta
    - rádióadás méréseiből meghatározni pályája:
földközelpont 215 km, földtávolpont 935 km
    - Hordozórakéta: első, szovjet interkontinentális ballisztikus rakétájának, R-2
    - 92 nap keringés, visszasüllyedt és elégett a légkörben, 1440 keringés
  - **Szputnyik–2: 1957. 11. 3.**
    - első élőlény az űrben
    - Lajka kutya
    - 162 napnyi keringés után
tért vissza a légkörbe

Megfelelő teljesítményű hordozó rakéta és űrkabin fejlesztése

Űr meghódítása: ember az űrben

- első szovjet ember a világűrben
- 1961. április 12-én
- Jurij Alekszejevics Gagarin űrhajós,
- Vosztok–1 űrhajó
- Fellövés: Bajkonur

- első amerikai űrhajós a világűrben
- 1961. május 5-én
- Alan Bartlett Shepard
- Freedom 7 űrhajóval
- Mercury-program keretében

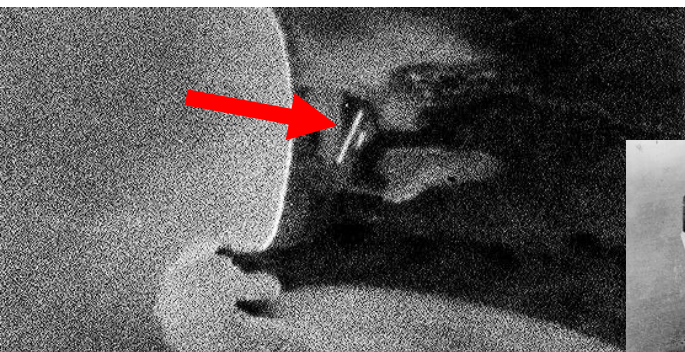

Kézikamerás, űrhajós felvételeket kiváltani ember nélküli műholdas felvételeivel

Felderítő műholdak

- USA: keringő műholdak
CORONA sorozat
- Első fellövés: **1960 augusztus**
  - Fotografikus felvételek
  - 17 x kerüli meg a Földet
  - 64 katonai reptér, 26 rakétakilövő felderítése
  - Kémrepülőnél sokszorosán több területet felvételezett
- 1972-ig ~ 100 fellövés
- Távérzékelés forradalma
- Szovjet: *Kozmosz sorozat*
- **1962** - 2007 több mint 2400 műholdat indítottak (évi 70-80)
- *Katonai felderítés: Zenit-2 sorozat (1962–1994, ~500)*
- *Kutatási céllal:*
  - Metyeor, **1969**: első hivatalos szovjet meteorológiai műhold
  - Foton, 1985: anyagtudományi kutatás
  - Bion 1966: Bioszputnyik
- Fellövés: Bajkonur (Kazahsztán)

Szovjet katonai reptér

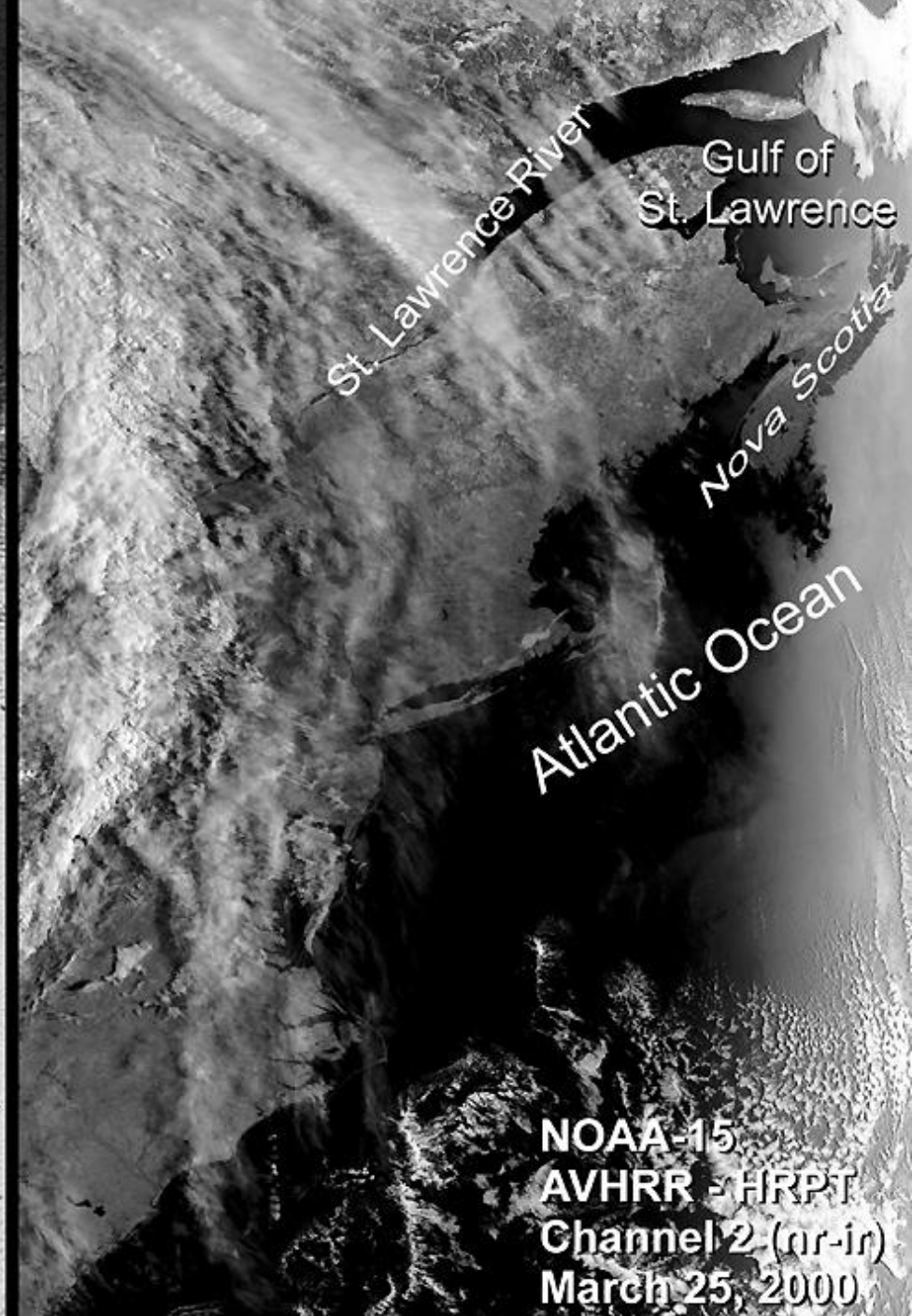
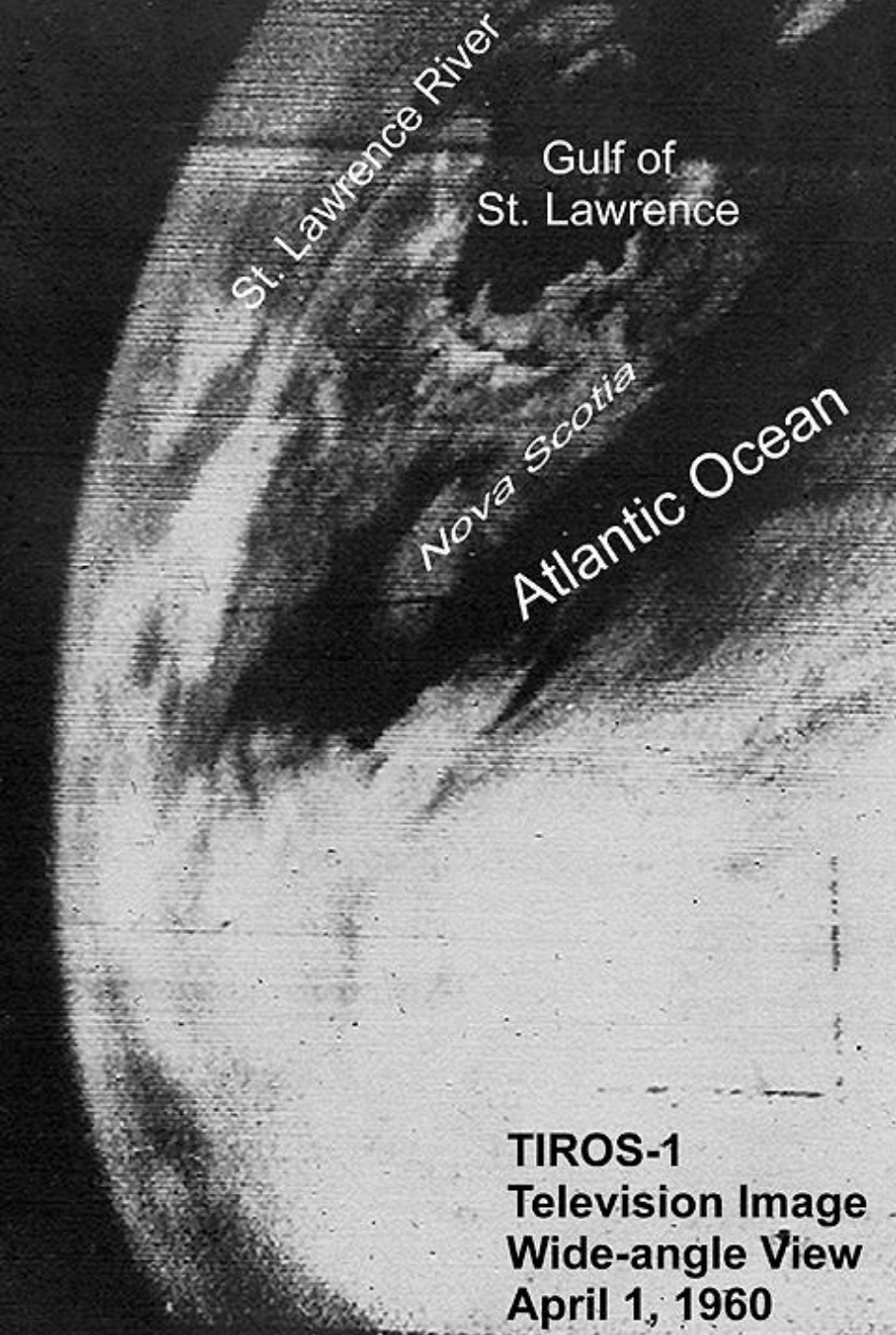
CORONA visszatérése

Első meteorológiai műhold

- **TIROS** (Television Infrared Observational Satellite)
- amerikai katonai/polgári meteorológiai műhold
- speciális televíziós kamera
- Földi felhőborítottságot figyelte
- TIROS -1 felövés: **1960. április 1-jén** Florida, Cape Canaveral, Kennedy Űrközpontból
- 48,4 fokos hajlásszögű, elliptikus pálya
- alacsony Föld körüli pálya: földközeli 693 kilométer, az földtávoli 750 kilométer
- Adattárolás: mágneses magnó
- Telemetriai kapcsolat: földi parancsra a vevőállomásra visszajátszotta
- 2,5 hónapig működött
- Későbbi meteorológiai műhold programokat indítottak: ESSA, NIMBUS

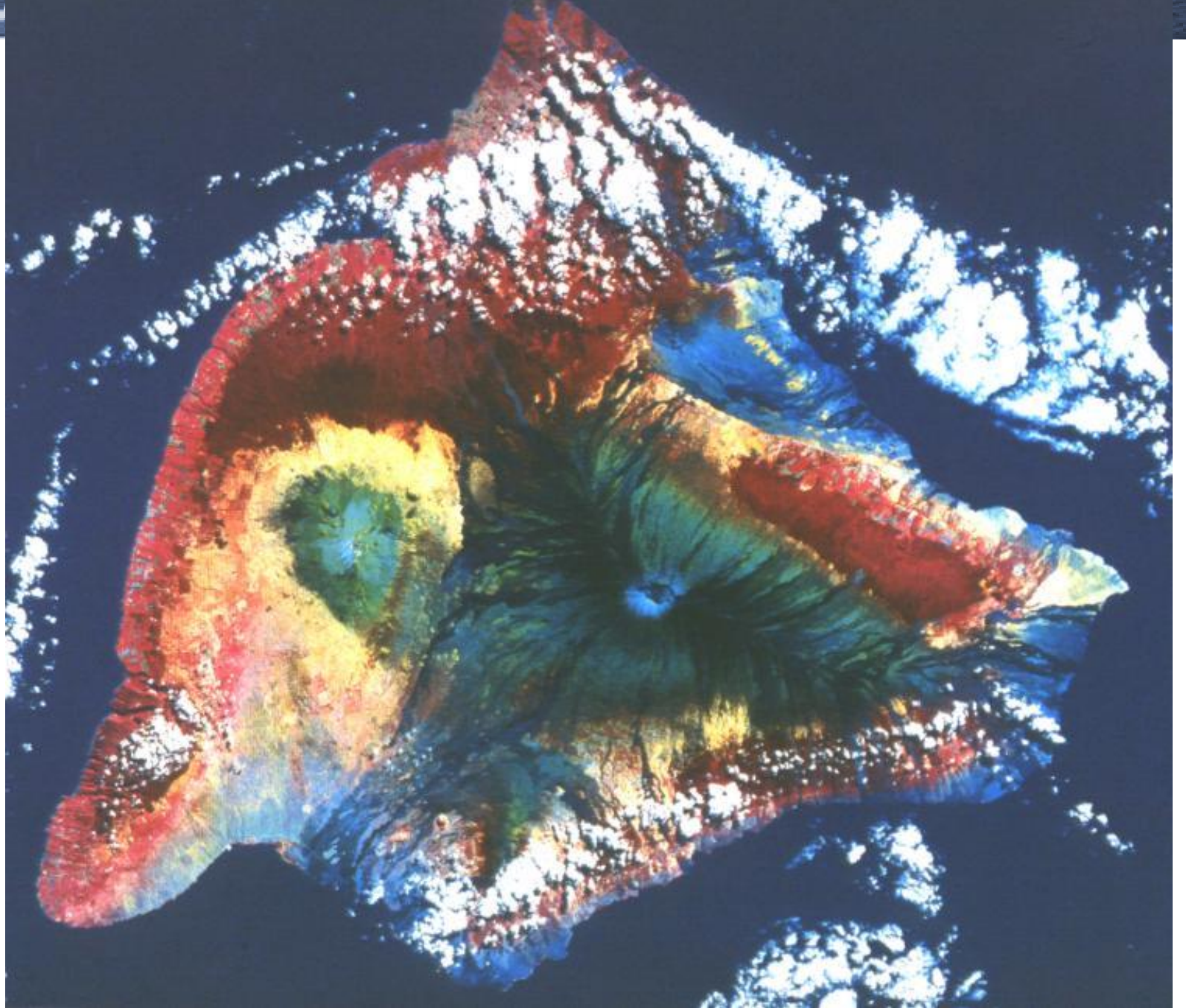

USA civil, kutatási műholdak kezdete: LANDSAT program

- Cél: Földfelszín tanulmányozása, főleg a szárazföld területek monitorozás, erőforrás kutatás
- Első civil, Földmegfigyelő műhold sorozat:
  - **1972 ERTS - 1** (Earth Resources Technology Satellite), később átnevezés LANDSAT – 1
- Keringési magasság: 900 km
- szenzorai: Return Beam Vidicon (RBV) kísérleti jelleggel
Multispectral Scanner System (MSS)
- Forradalmi újítás: digitális kép, multispektrális felvétel (7 csatorna), 58m és 78 m felbontás
- Adatok földi vevőállomások: Alaszka, Kalifornia, és Maryland, később világméretű hálózat épült
- LANDSAT-1 1978 – ig működött,
- további sorozatok: LANDSAT 2 - 8

Landsat MSS felvétel: Kona Hawaii

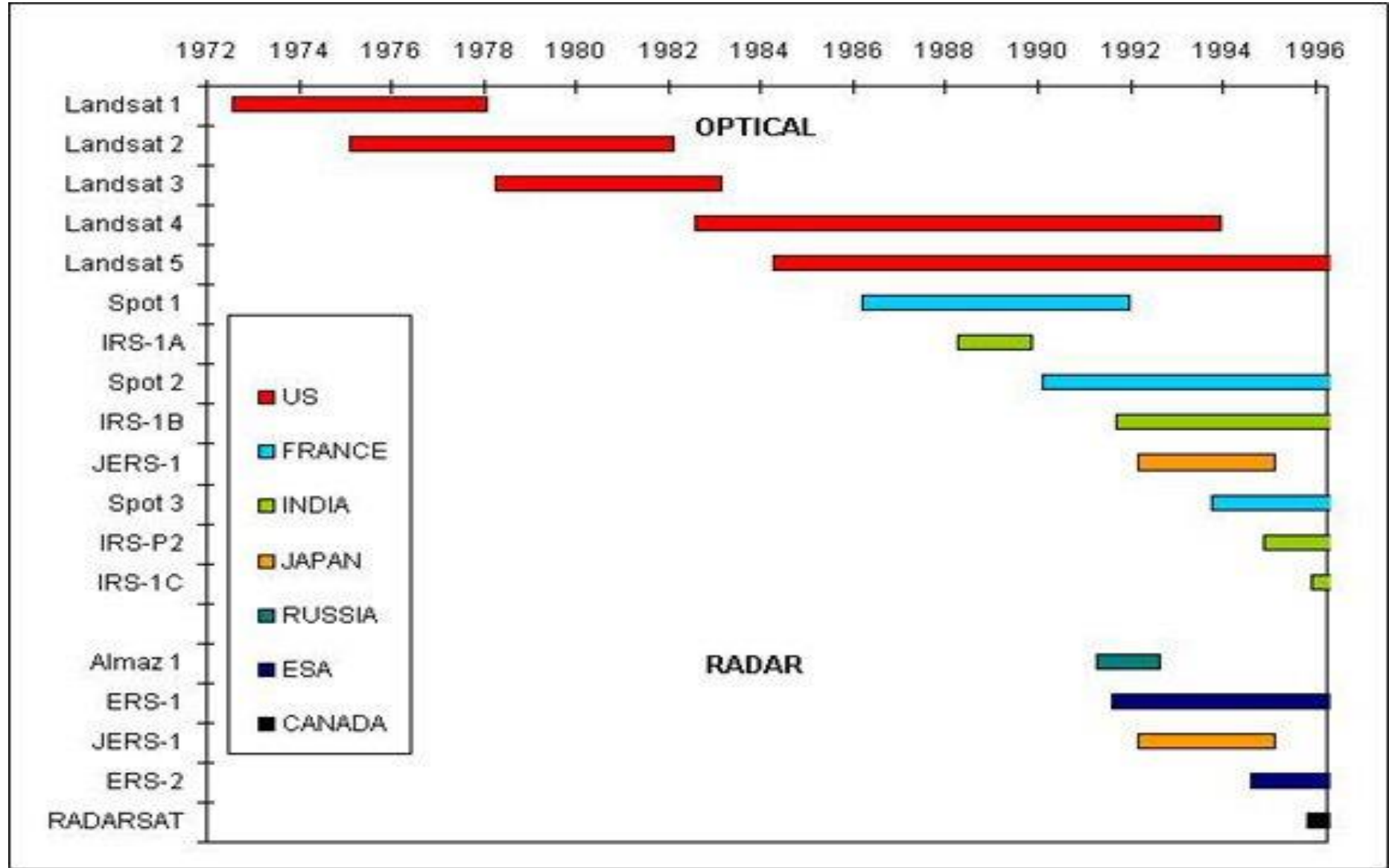
Műholdas Földmegfigyelés civil elterjedése

- Földmegfigyelő műholdas rendszerek operatív alkalmazása 1970' kezdődik
- Első optikai szenzorok: *LANDSAT* (1972), *TIROS* (1960)
- Első európai műhold: *Meteosat – 1* (1977)
- Első radar szenzor: *Seasat* (1978)
- 1980' *LANDSAT* privatizálása: műholdas távérzékelés üzletiesedett
- USA és Szovjet után Franciaország, Japán és sokan mások is belefogtak
  - Francia: *SPOT-1* (**S**ysteme **P**robatoire de la **O**bservation de la **T**erre) (1986)
  - India: 1988 - *IRS-1A* (**I**ndian **R**emote **S**ensing Satellites)

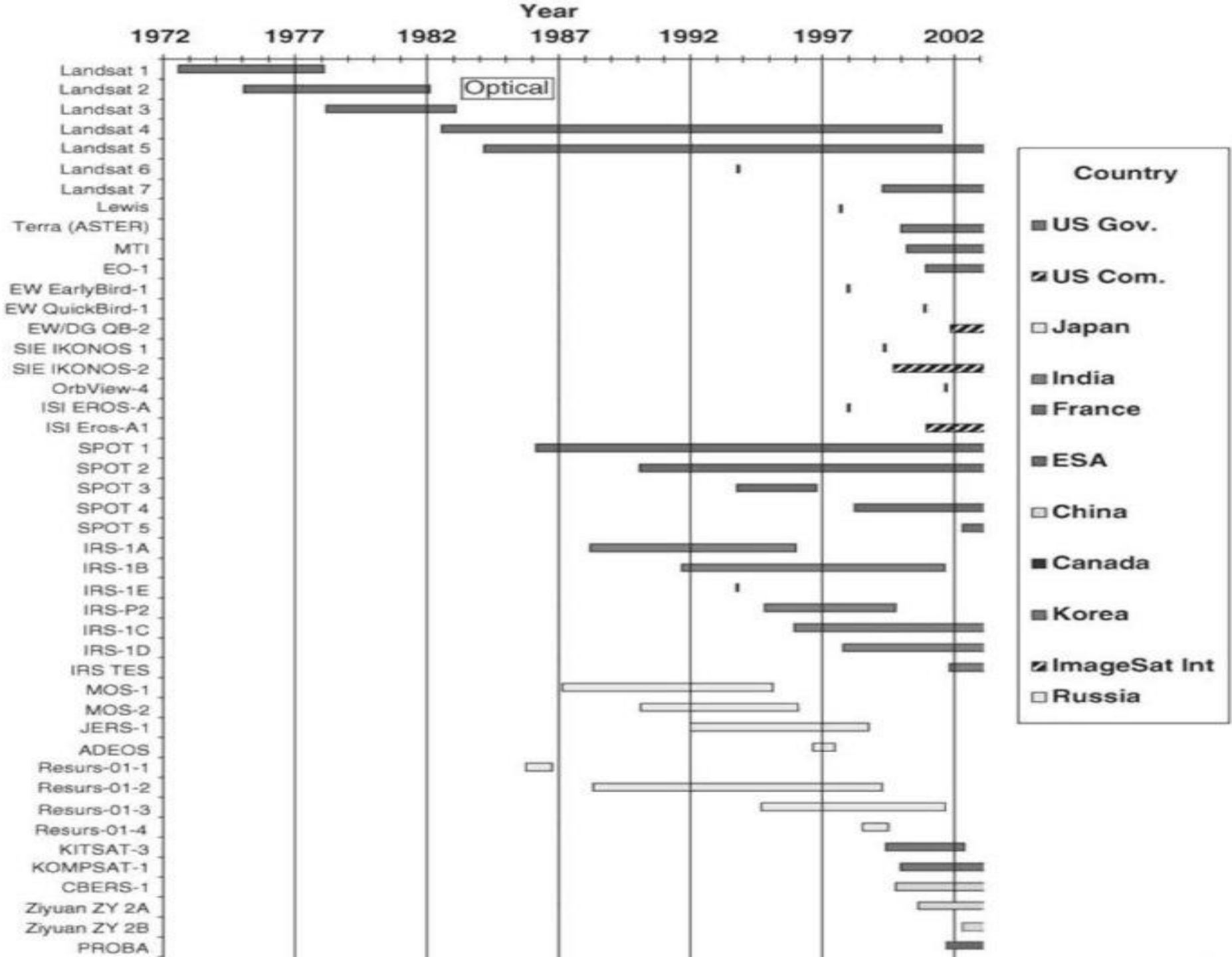

Meteosat – 1

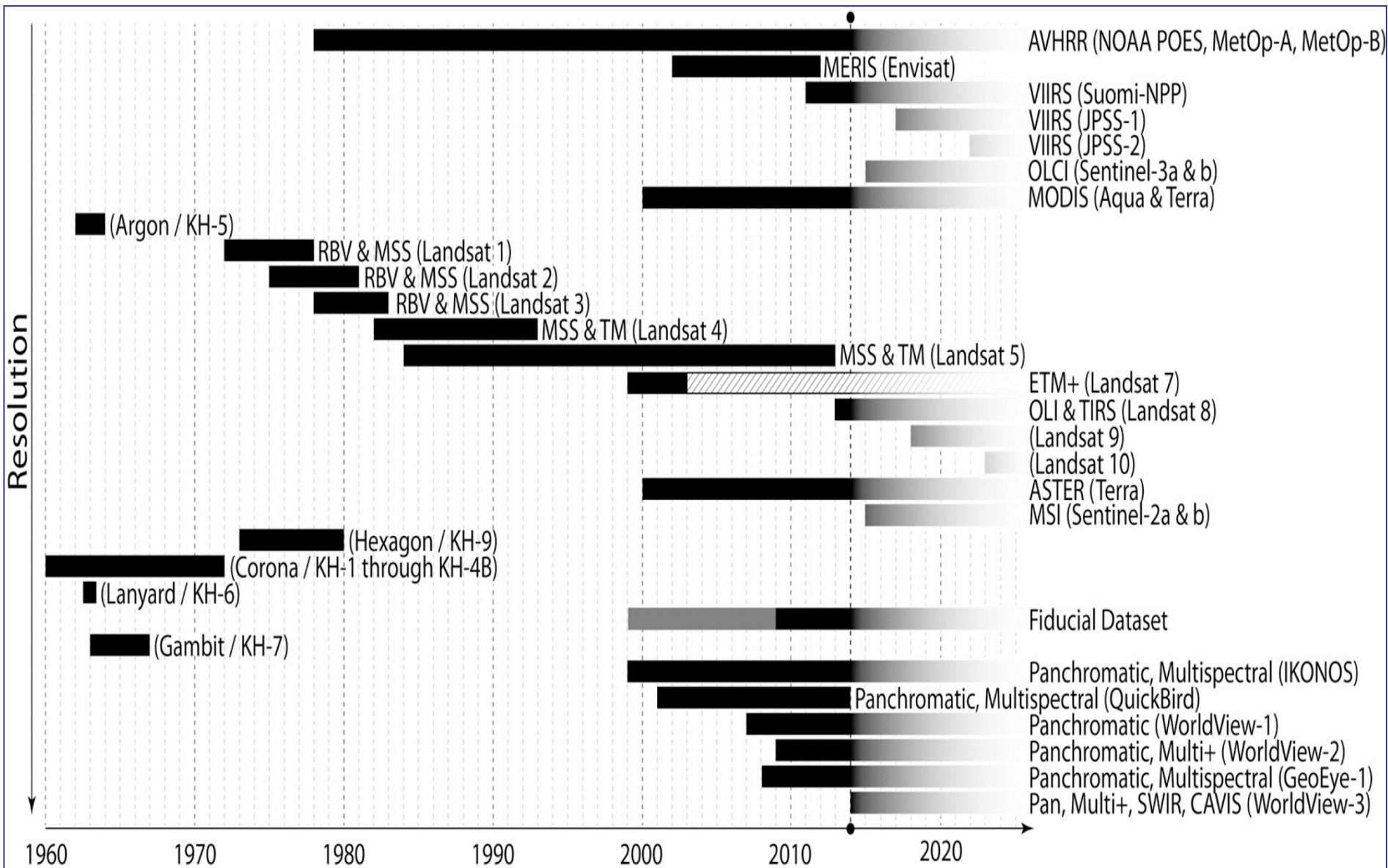
Optikai és radar műholdak 1972-1996

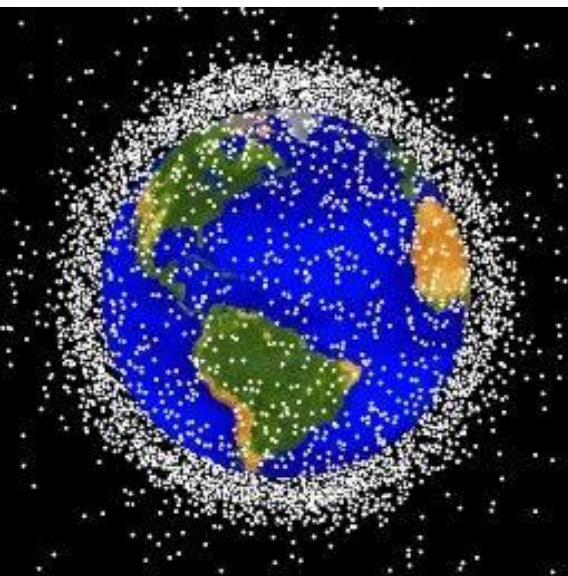

Optikai, multispektrális képalkotó szenzorok (80m felbontás felett, ingyenes adatszolgáltatással)

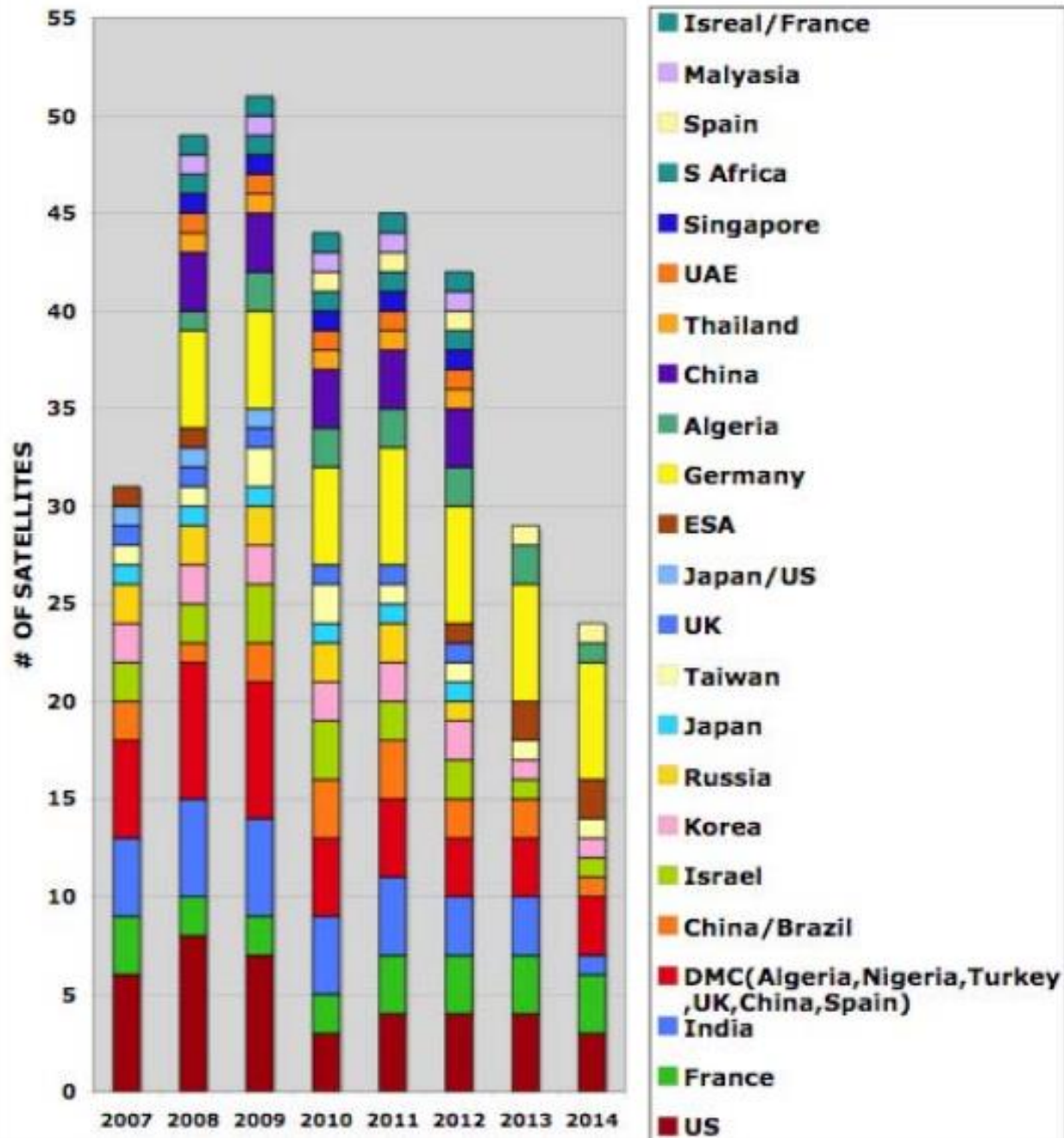

LEO(2000 km) űrszemét

NASA Orbital Debris Program Office

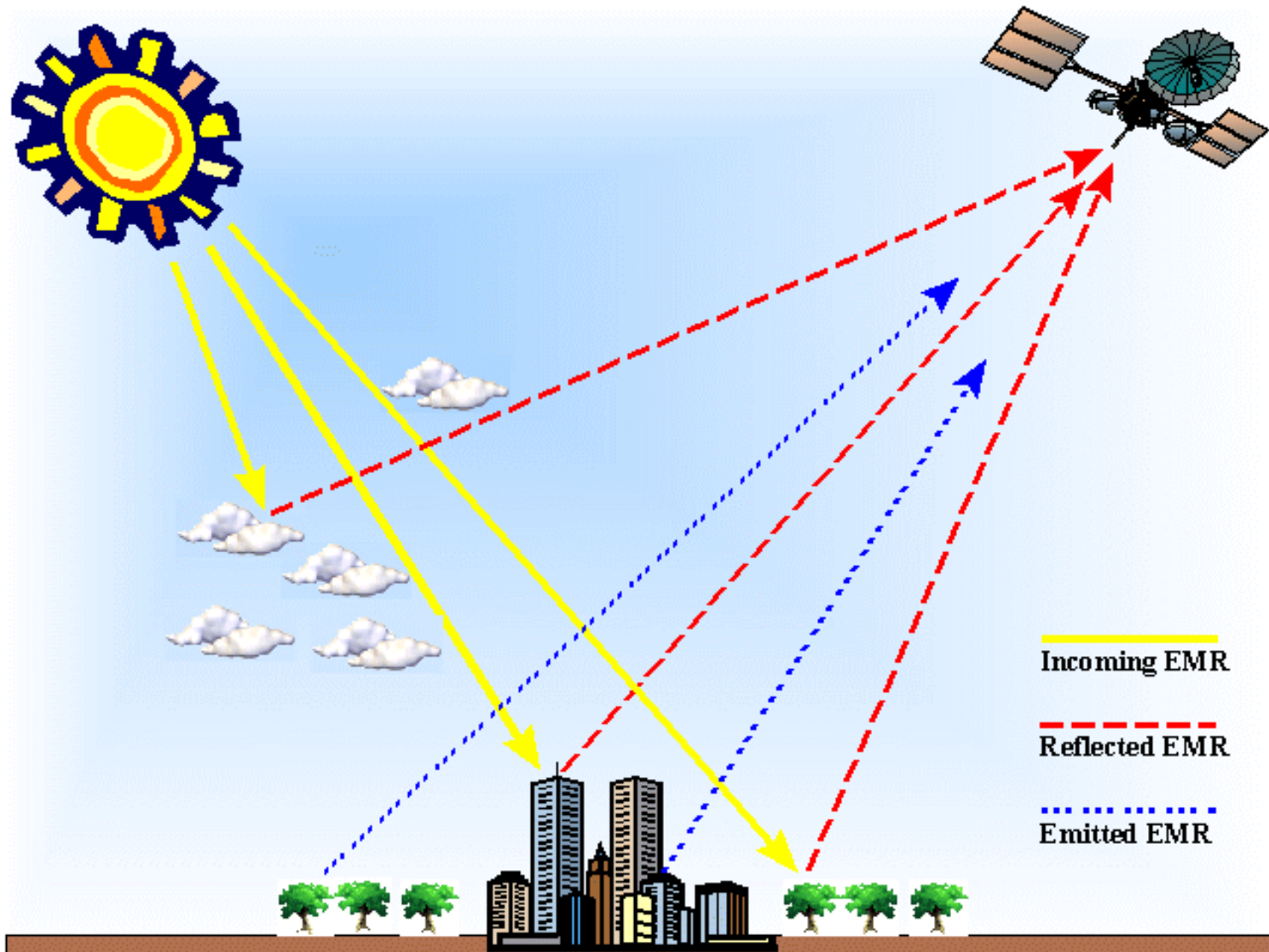
ESTIMATED # OF OPTICAL SATELLITES ON ORBIT

Távérzékelés fizikai alapjai

Űrtávérzékelés

Elektromágneses sugárzás

•Hullám elmélet:

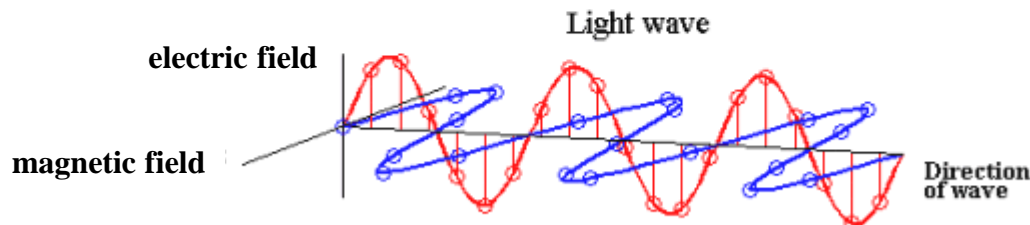
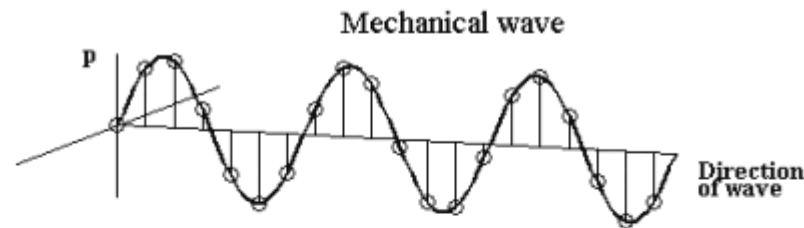
- Elektromágneses sugárzás egy **ELEKTROMOS** és **MÁGNESES** komponensből áll, mely hullámok terjedés irányába, egymásra merőlegesen haladnak.

- vákuumbeli sebessége

$$c = 3 \times 10^8 \text{ m/s}$$

•Kvantum elmélet:

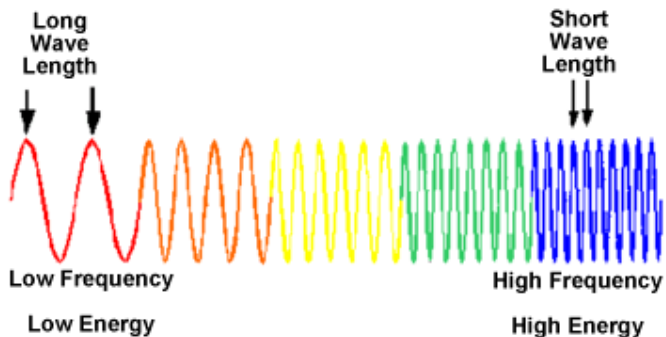
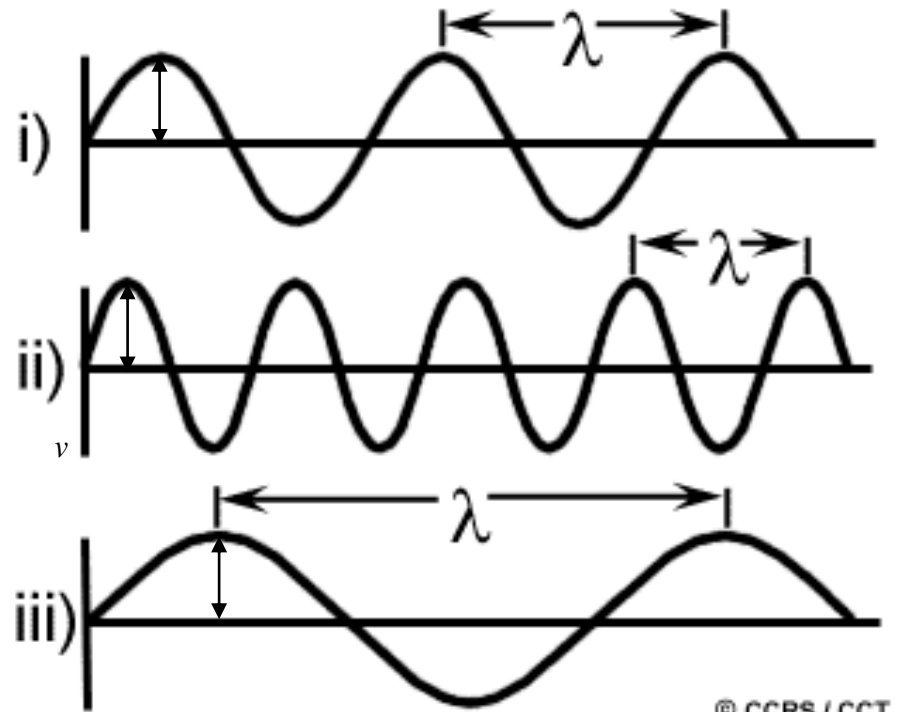
- Elektromágneses sugárzás **HULLÁMCSEMÉNYEK**ben valósul meg, melynek egy diszkrét egysége a foton

Hullám tulajdonságai

- Hullámhossz, λ (m)
- Amplitúdó, a (m)
- Sebesség, v (m/s)
- Frekvencia, f (1/s or Hz)
- Periódus, T (time for one oscillation)

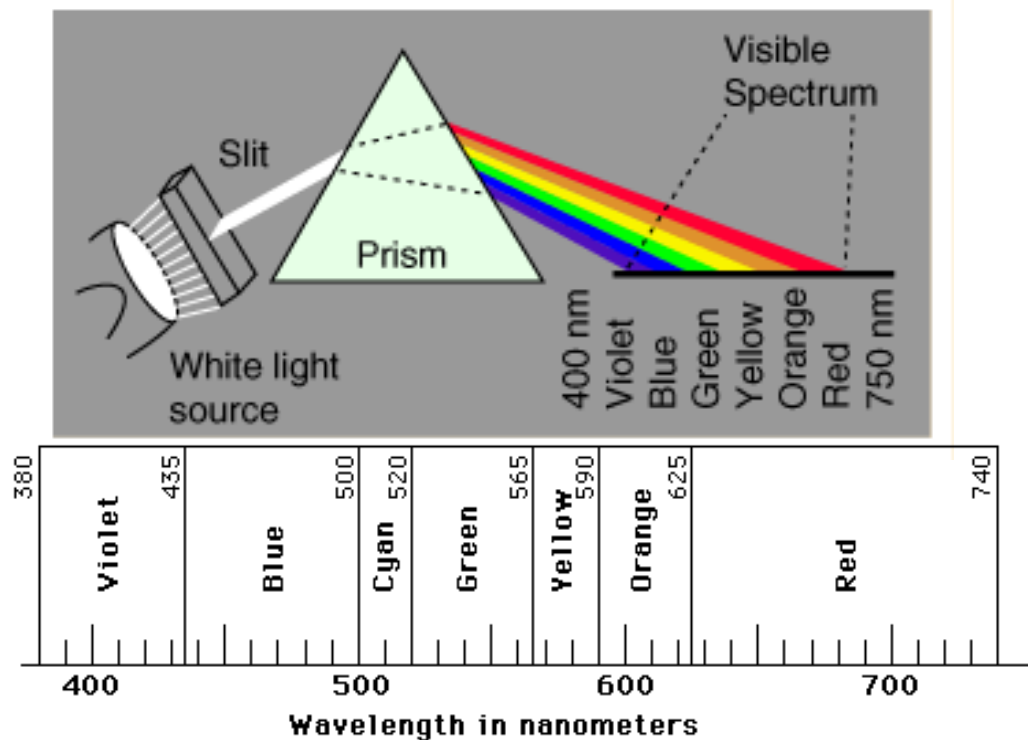

$$\lambda \propto \frac{1}{f}$$

$$v = f\lambda$$

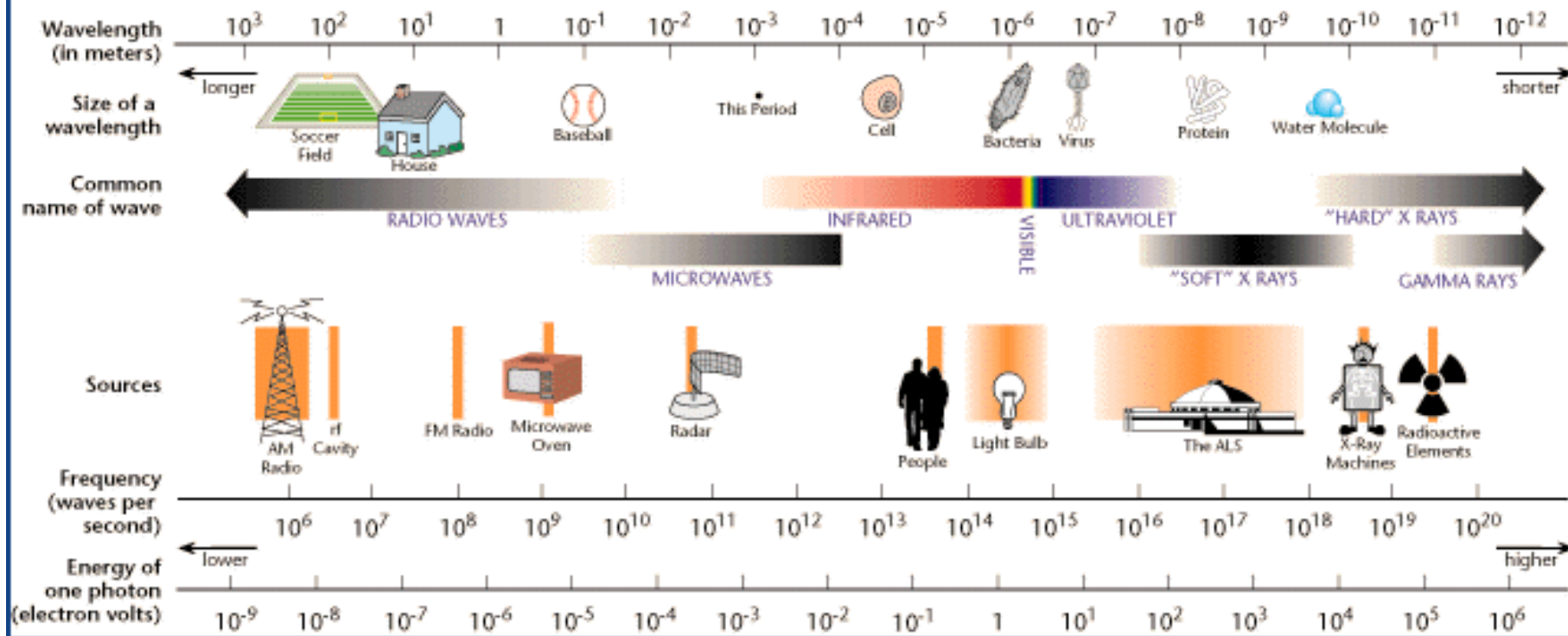
Elektromágneses spektrum

- Az elektromágneses spektrum a sugárzás teljes tartománya az összes létező frekvenciában.
- Prizma törésén keresztül a látható fény tartomány folyamatos spektrumát kapjuk.

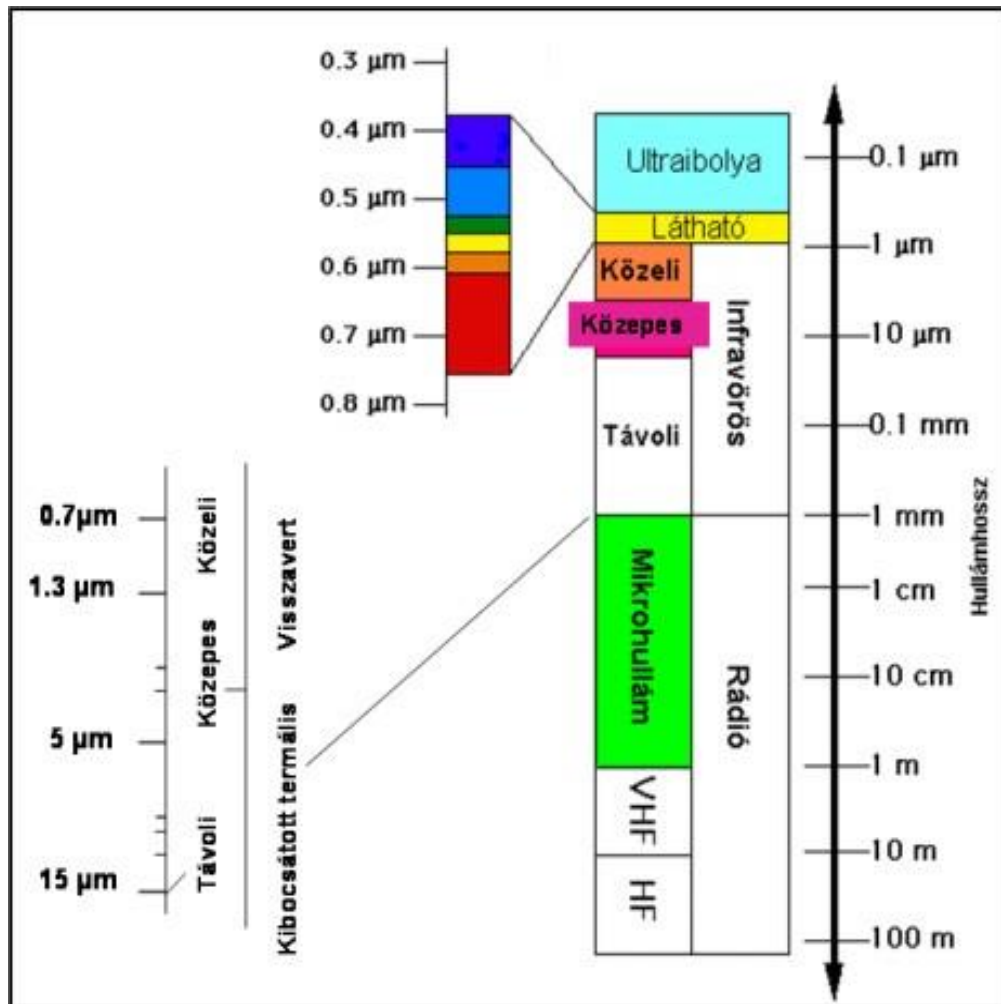

THE ELECTROMAGNETIC SPECTRUM

- Sugárzási energia $\propto 1/\text{hullámhossz}$ ($1/\lambda$)
  - rövid λ (magas f) == magasabb energia
  - hosszú λ (alacsony f) == alacsony energia

Elektromágneses spektrum: látható fény tartomány

- A látható fény tartománya (VIS)
- $\lambda = 0,4 - 0,7 \mu\text{m}$
- az emberi szem által érzékelhető elektromágneses sugárzás, a kéktől, a zöldön át a vörös színig terjed.

Viola: $0.4 - 0.446 \mu\text{m}$

Kék: $0.446 - 0.500 \mu\text{m}$

Zöld: $0.500 - 0.578 \mu\text{m}$

Sárga: $0.578 - 0.592 \mu\text{m}$

Narancs: $0.592 - 0.620 \mu\text{m}$

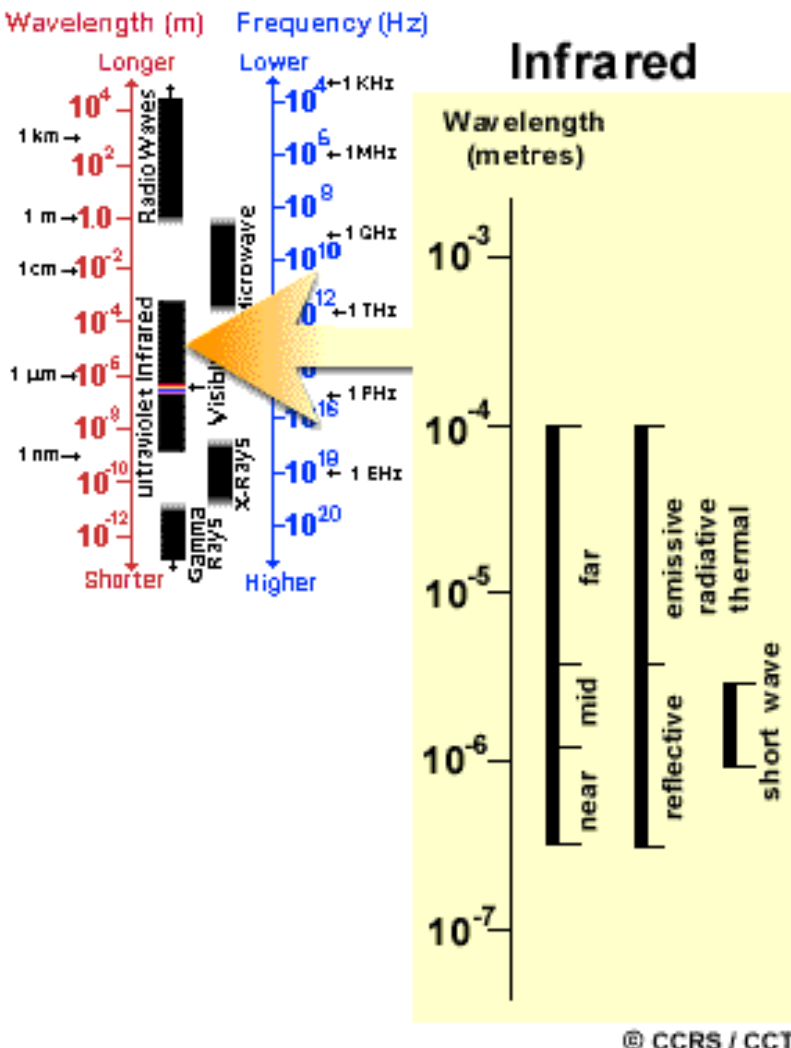
Vörös: $0.620 - 0.7 \mu\text{m}$

Elektromágneses spektrum: infravörös tartomány

- A közeli infravörösben (NIR) ($\lambda = 0,7 - 1,3 \mu\text{m}$) visszavert napsugárzás közvetíti az információt.

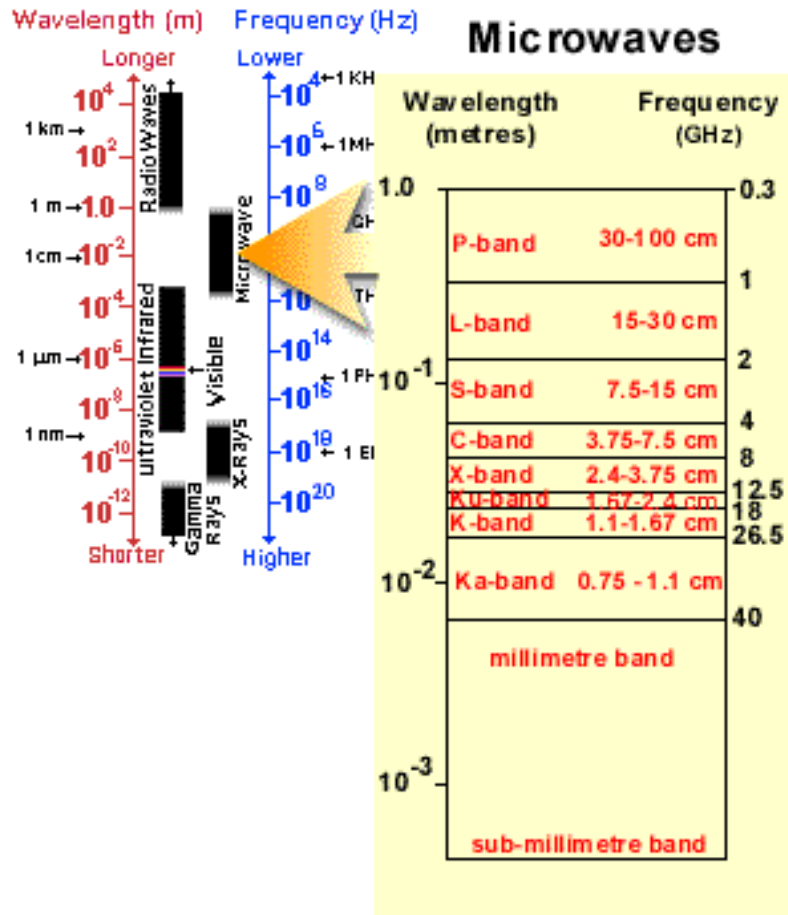
A közepes infravörös (MIR) ($\lambda = 1,3 - 3,0 \mu\text{m}$) visszavert napsugárzás dominál

A távoli (termális) infravörösben (TIR) ($\lambda = 3 - 15 \mu\text{m}$) jelentőssé válik a felszín által kibocsátott sugárzás, mellyel a felszín termális tulajdonságait tanulmányozhatjuk. A 3-5 μm -es tartományban a visszavert sugárzás is számottevő. Termális felvételt éjszaka érdemes készíteni.

Elektromágneses spektrum: mikrohullámú tartomány

- RADAR
- $\lambda = 1 \text{ mm} - 1 \text{ m}$
- A légkörnek csekély hatása van ebben a tartományban, így a felvételezés gyakorlatilag független az időjárástól és a napszaktól.

Feketetest-sugárzás

- **Minden test** az abszolút zéró hőmérséklet felett (0 K vagy -273°C) **elektromágneses sugárzást bocsát ki**
- **Abszolút feketetest** egy idealizált, amelyre jellemző, hogy tetszőleges *hullámhosszú* (λ) elektromágneses sugárzást képes **teljesen elnyelni** (100% abszorpció) vagy **kibocsátani** (Wm^{-2}) adott *hőmérsékleten* (K).

Érzékelők, szenzorok

1) látható / közel- / közepes infravörös

– Passzív: optikai

- Nagy felbontású
  - IKONOS QUICKBird
- Alacsony felbontású
  - NOAAH, MODIS
- Közepes felbontású
  - Landsat, SPOT, IRS, ENVISAT
- Hiperspektrális szenzor
  - Hyperion

– Aktív

- LIDAR - lézerszkenner
- időmérés (height)

2) Termális infravörös

- Landsat, ASTER

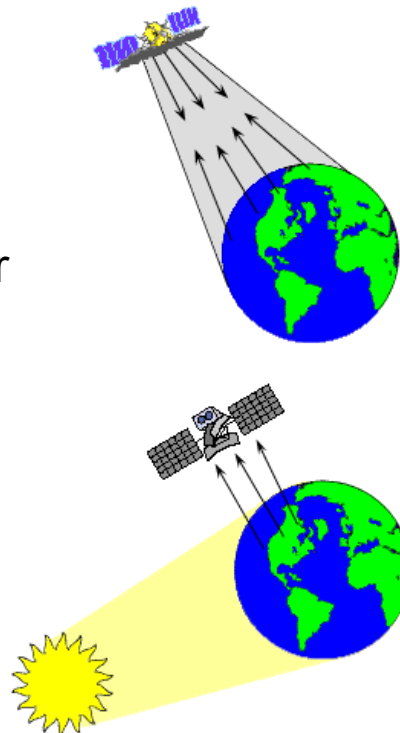
3) Mikrohullámú

– Aktív

- RADARSAT, ERS, SRTM

– Passzív

- AMSER-E, TRMM

Sugárzási törvények:

Planck sugárzási törvény

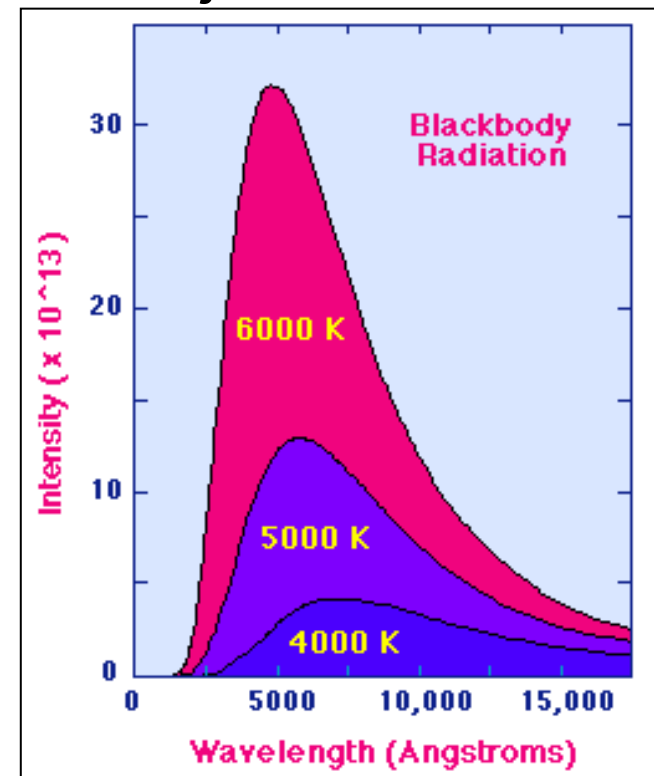
- Az abszolút fekete test **hőmérsékleti sugárzásának** hullámhossz szerinti energiaeloszlását írja le
- energia kisugárzás hullámhossz-függését leíró függvényt

$$E(\lambda, T) = \frac{2hc^2}{\lambda^5} \frac{1}{e^{hc/\lambda kT} - 1}$$

$$h = 6.625 \times 10^{-27} \text{ erg-sec (Planck Constant)}$$

$$k = 1.38 \times 10^{-16} \text{ erg/K (Boltzmann Constant)}$$

$$c = 3 \times 10^{10} \text{ cm/sec (Speed of Light)}$$

- Energia maximuma magasabb hőmérséklet esetén a rövidebb hullámhossz felé tolódik
- A sugárzási görbe alatti terület nő a hőmérséklet emelkedésével

Stefan-Boltzmann törvény

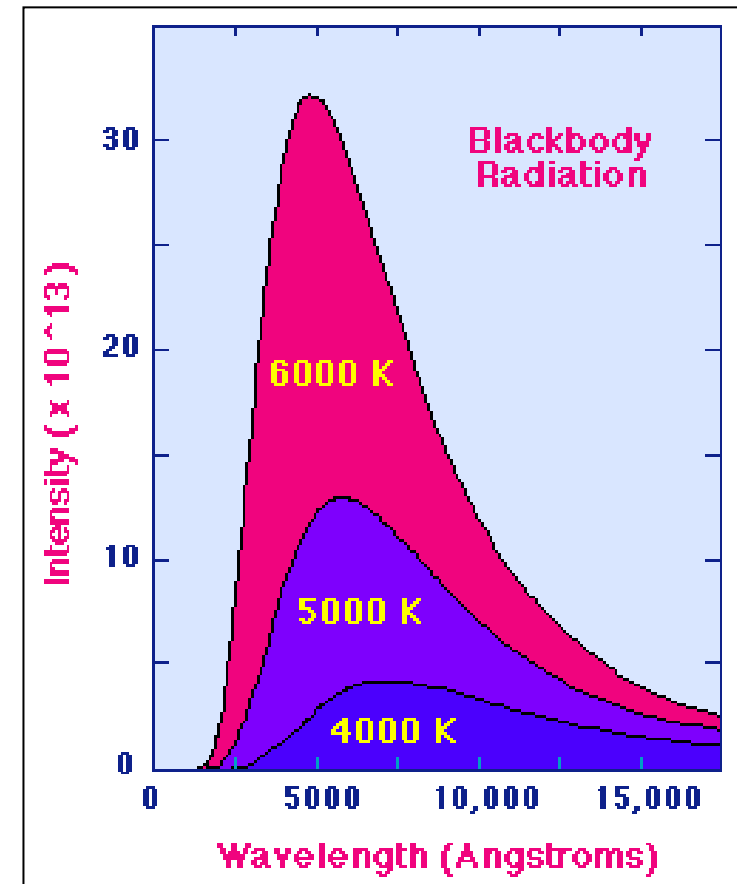
- A teljes spektrumhoz tartozó **sugárzási összes energia** az abszolút hőmérséklet negyedik hatványával arányos
- Planck sugárzási görbék alatti terület

Steffan - Boltzmann Law:

$$E = \sigma T^4$$

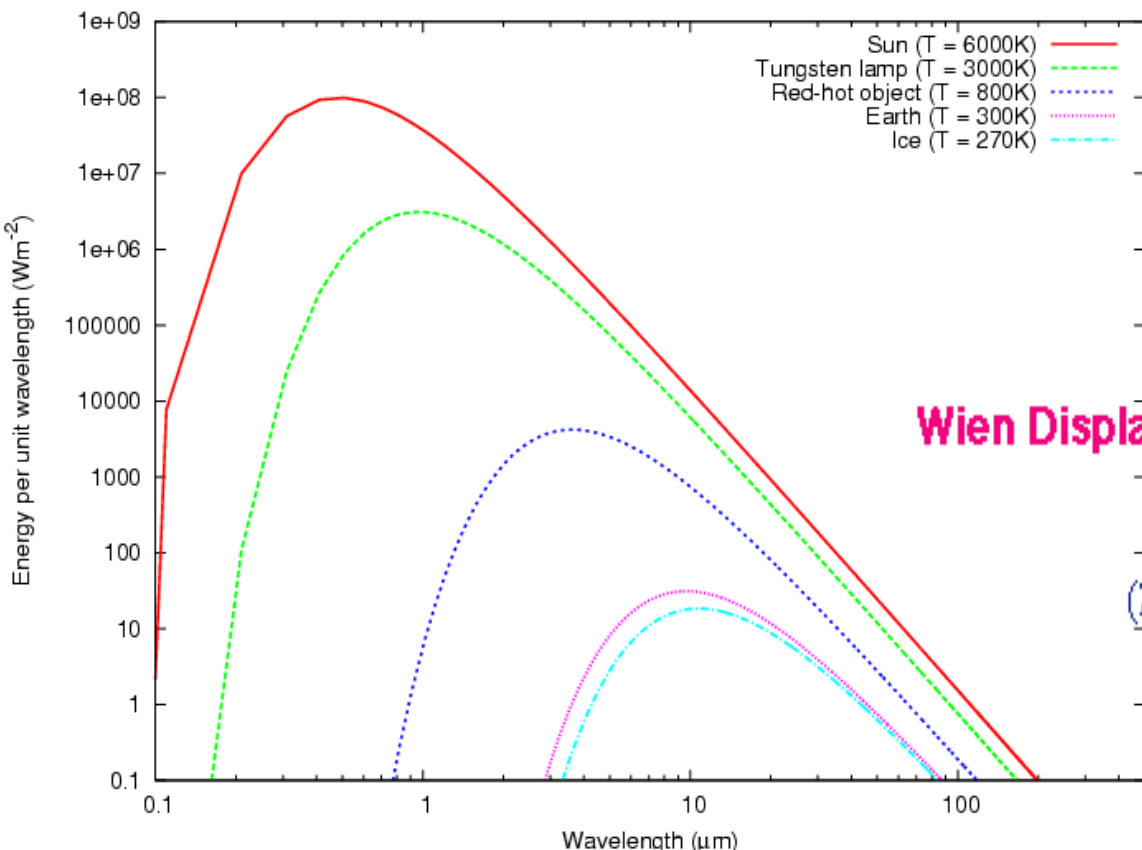
$$\sigma = 5.6705 \times 10^{-5} \text{ erg} \cdot \text{cm}^2 \cdot \text{K}^{-4} \cdot \text{sec}^{-1}$$

(Steffan - Boltzmann Constant)

Wien-féle eltolódási törvény

- abszolút fekete test T hőmérsékletéhez tartozó sugárzás maximumhelye
- hullámhossz szerinti maximumhelye ($\lambda_{\max}$) fordítva arányos a termodinamikai hőmérséklettel:

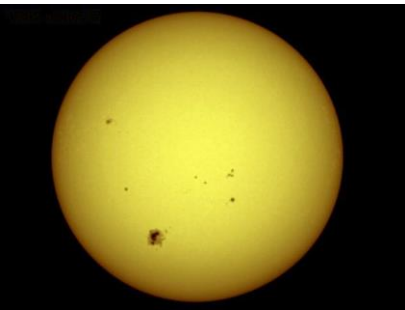
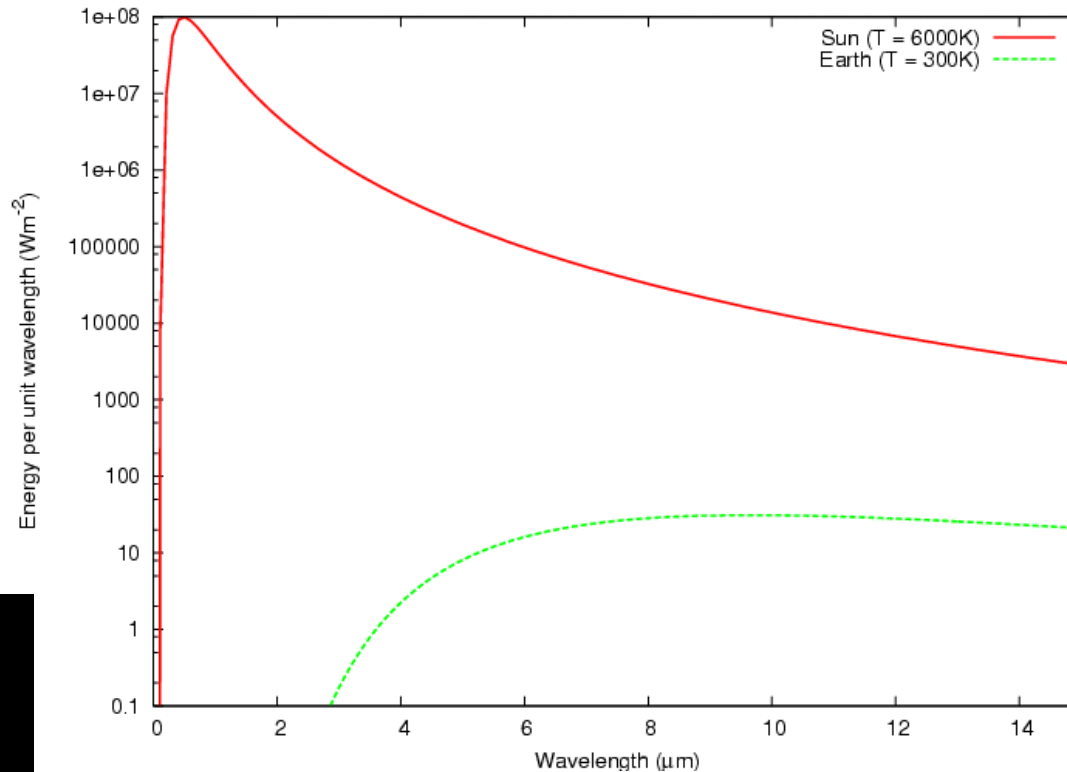
Wien Displacement Law:

$$\lambda_{\text{Max}} = \frac{3 \times 10^7}{T}$$

(λ in Angstroms, T in Kelvin)

Föld és a Nap sugárzása

$T_{\text{nap}} \approx 6000\text{K}$

$M_{\lambda, \text{nap}} \approx 73.5 \text{ MW/m}^2$

$\lambda_{\text{max, nap}} = 0.48 \mu\text{m}$

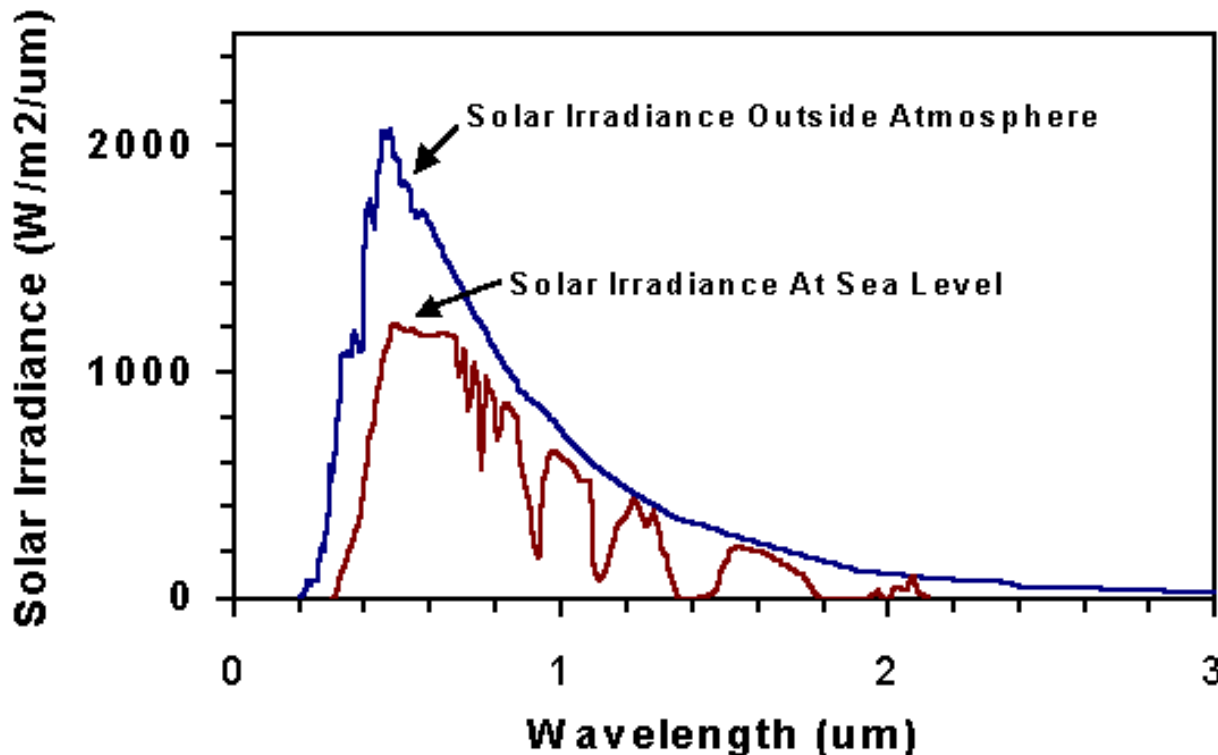
$T_{\text{Föld}} \approx 300\text{K}$

$M_{\lambda, \text{Föld}} \approx 460 \text{ W/m}^2$

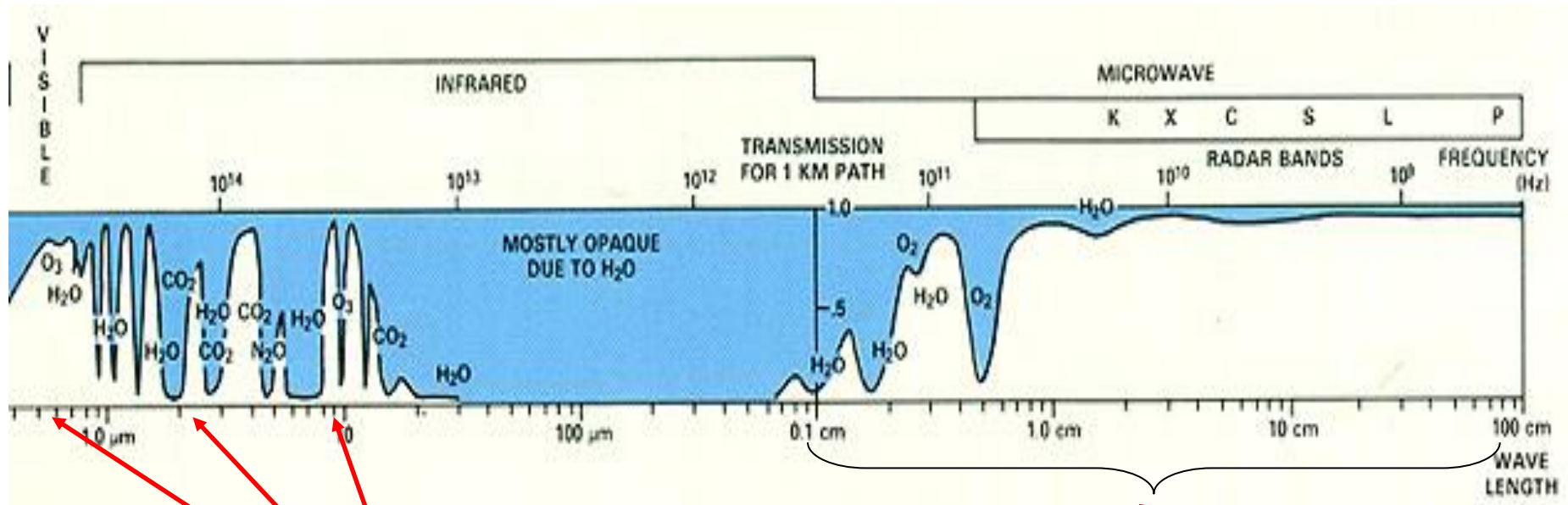
$\lambda_{\text{max, Föld}} = 9.66 \mu\text{m}$

Sugárzás forrása: Nap

- Nap spektrális emissziója
- A Földfelszínre érkező elektromágneses sugárzást befolyásolja a légkör elnyelő hatása
- Légkör elnyelési sávjai leszűkítik a távérzékelésre alkalmas tartományt

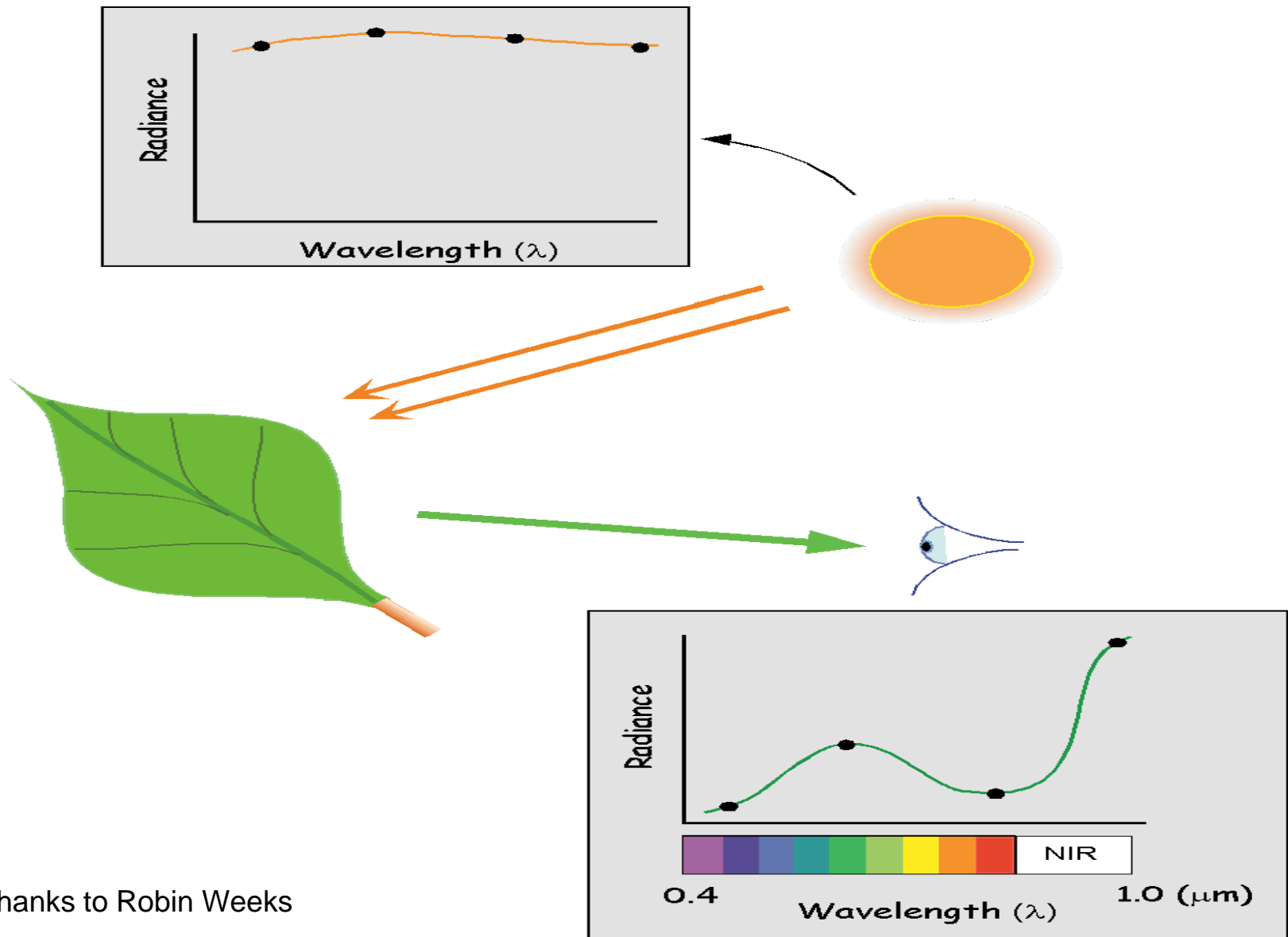
Légköri elnyelődési tartományok

- Légköri áteresztő “ablakok” – magas transzmisszió vagyis légkör áthatolható
- Kifejezetten érvényes mikrohullámú tartományra

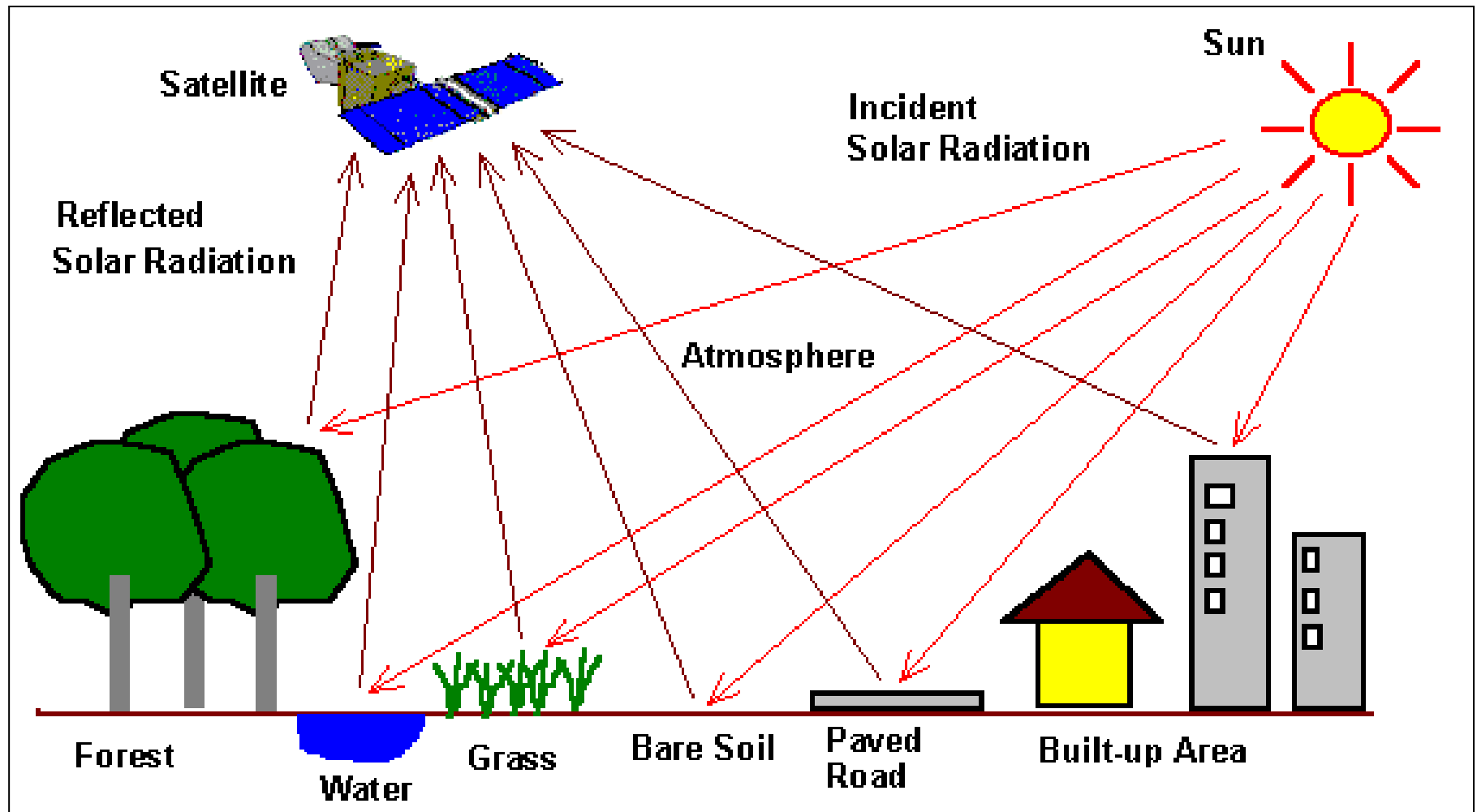

Visszaverődési görbék

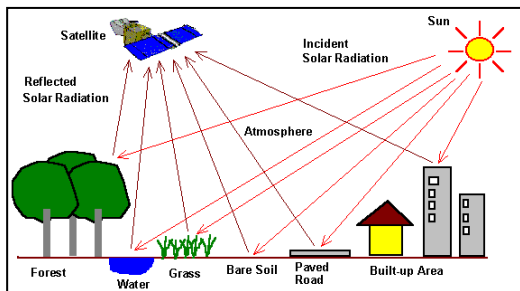
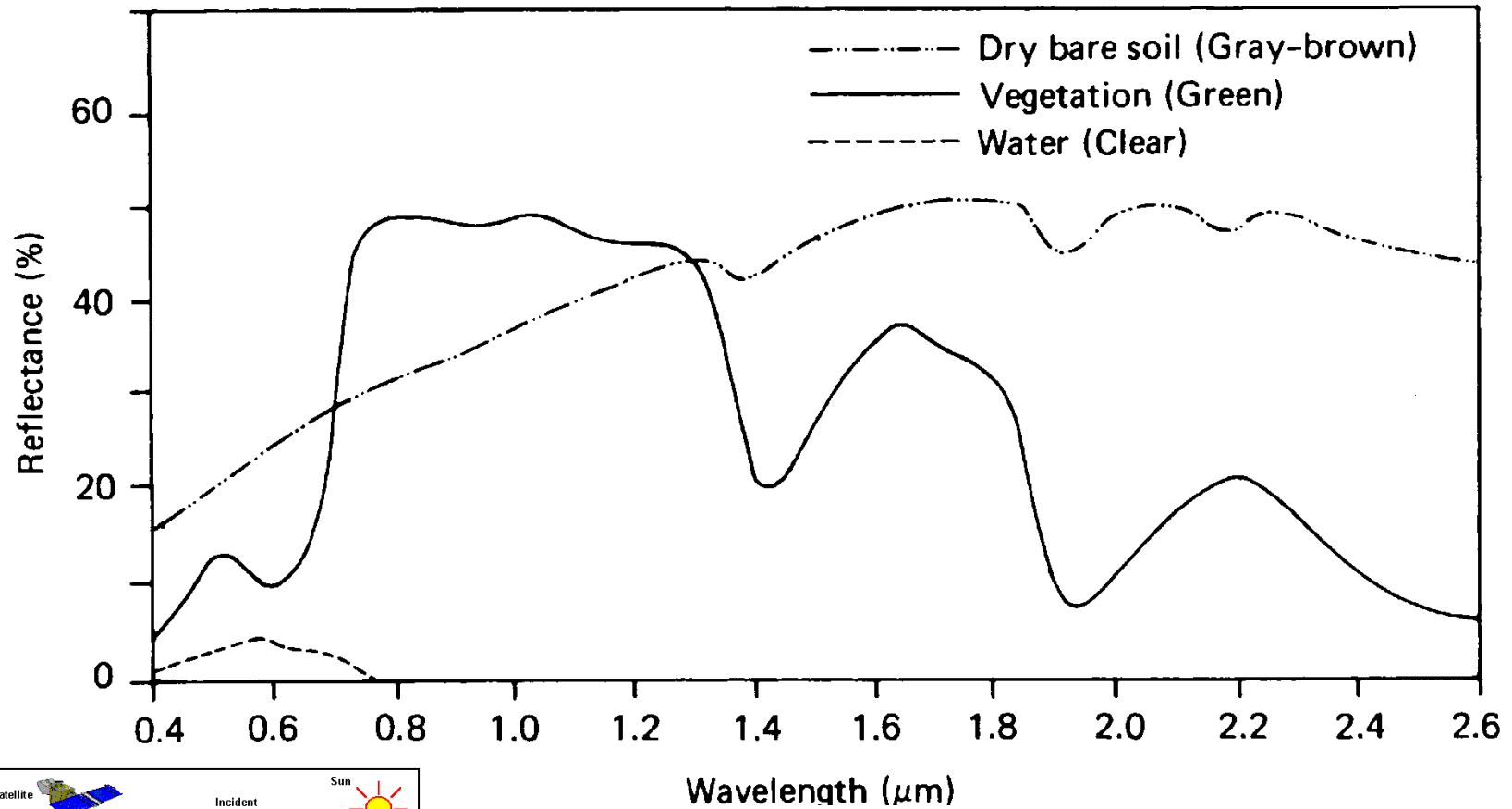

Thanks to Robin Weeks

Napsugárzás kölcsönhatása a Földfelszínnel

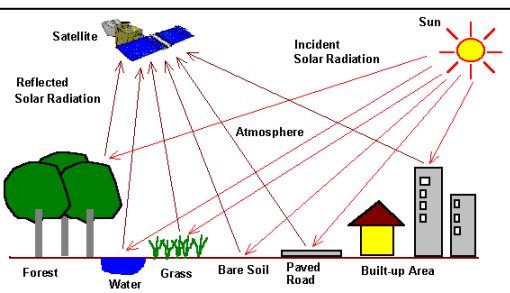
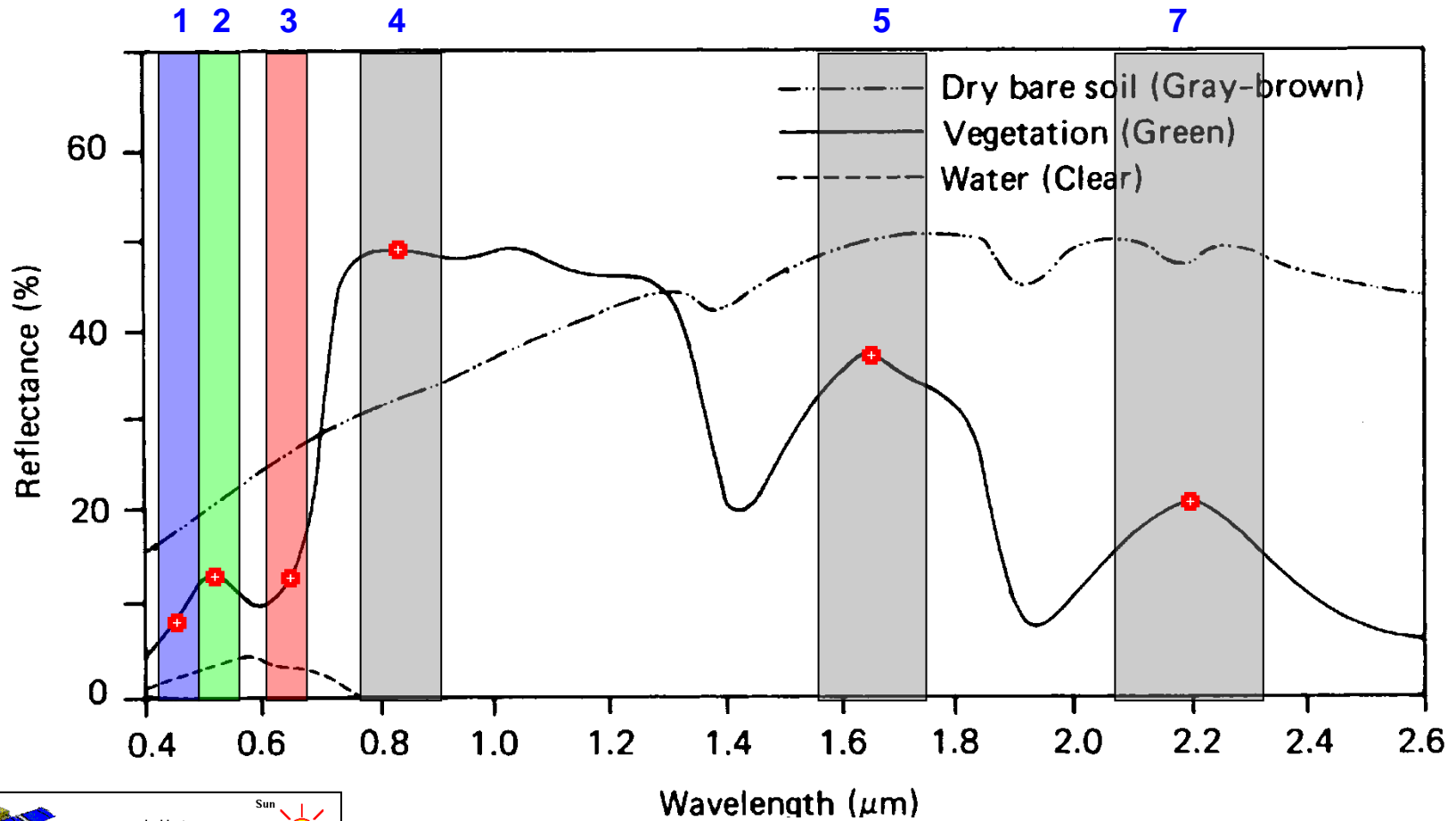

Visszaverődési görbék tipikus földfelszín típusokról

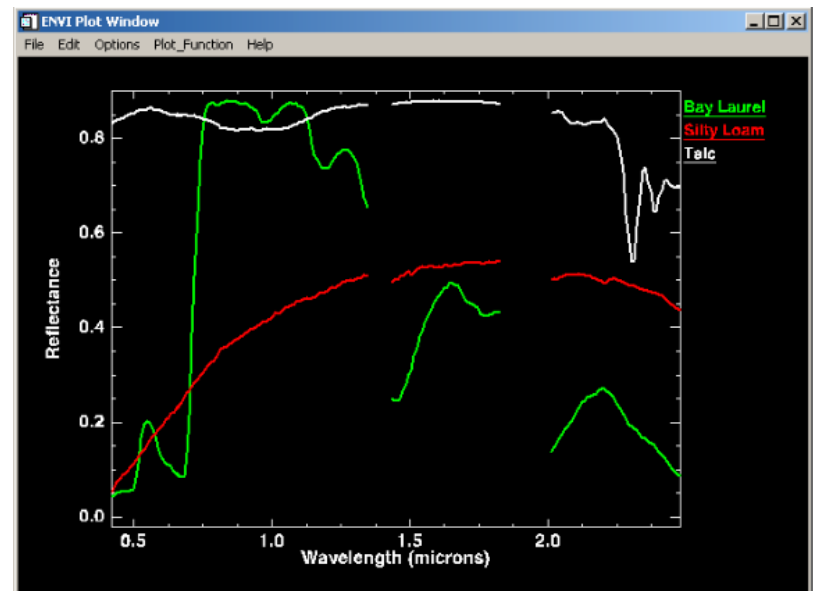
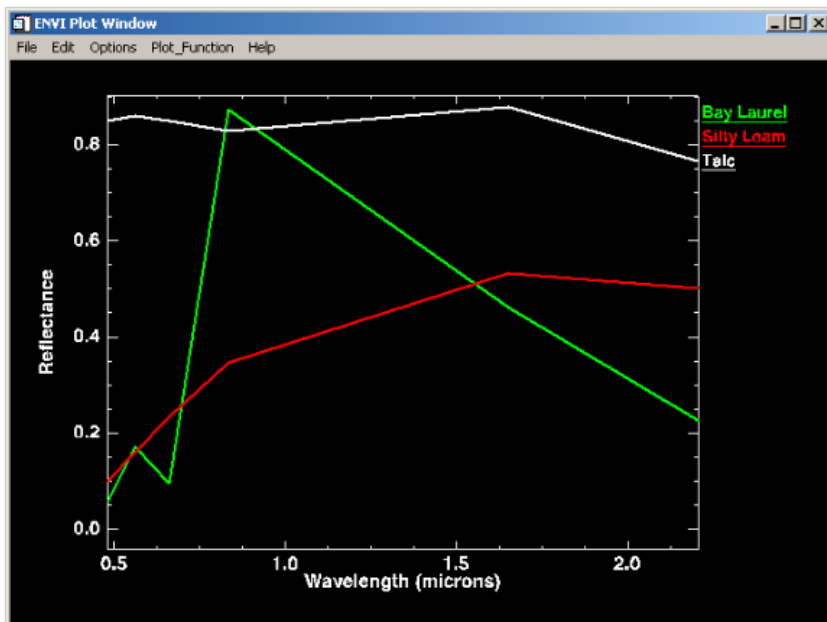

Visszaverődési görbék – Landsat sávok

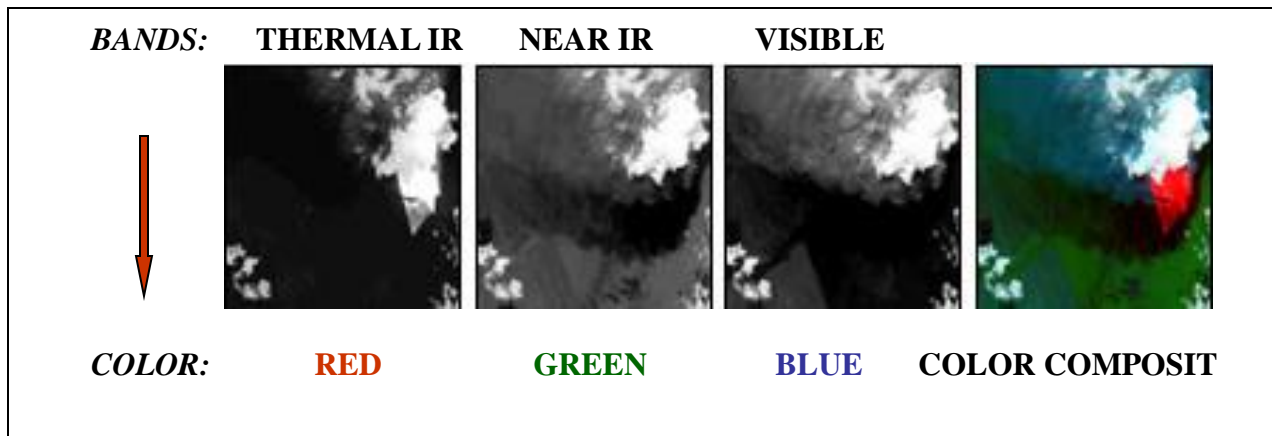
Érzékelők

- Sávok: visszaverődés mérése vagy érzékelése különböző hullámhossz tartományokban történik
  - Pankromatikus kép: 1 sávban történik érzékelés (szürkeárnyaltos)
  - Multispektrális kép: 3 vagy több sávban (színes)
  - Hiperspektrális: több 100 sáv min. spektrális tartományokban

Multispektrális képek megjelenítés

- Hamisszínes képek: szem által nem érzékelt sávok színes megjelenítése

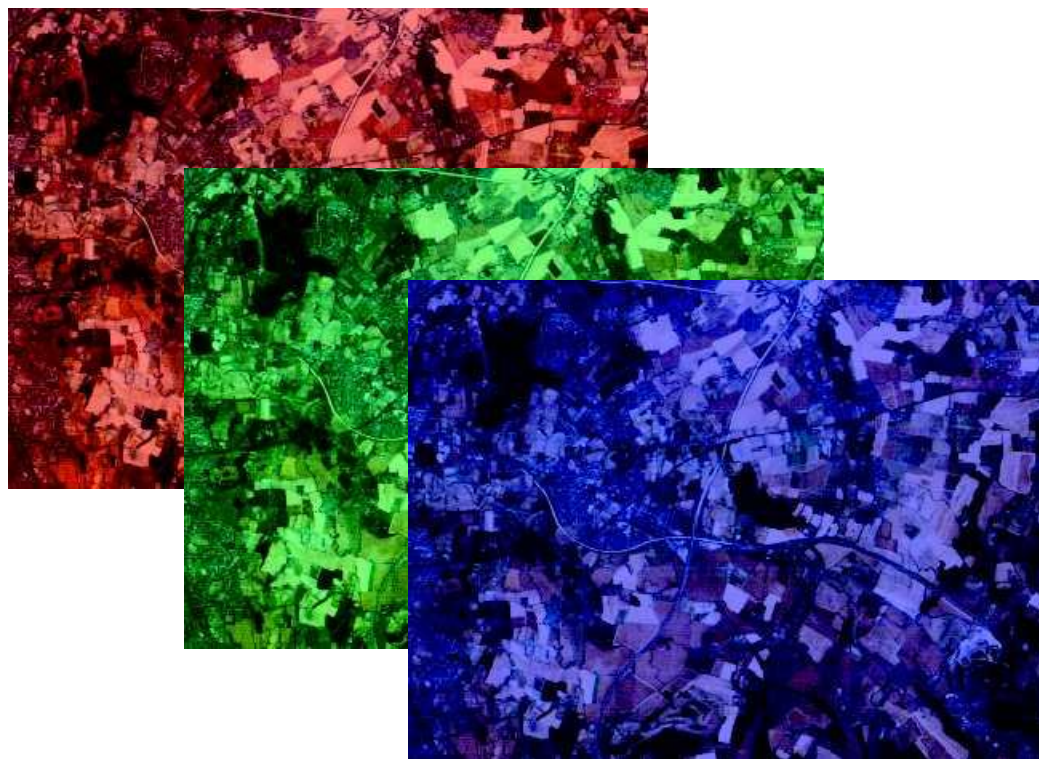
Multispektrális képek

‘Látható fény’ megjelenítés

vörös sáv **vörös** megjelenítés

zöld sáv **zöld** megjelenítés

kék sáv **kék** megjelenítés

**Swanley,
Landsat TM**

1988

Multispektrális képek

‘Látható fény’ megjelenítés

vörös sáv vörös megjelenítés

Multispektrális képek

‘Látható fény’ megjelenítés

vörös sáv vörös megjelenítés

zöld sáv zöld megjelenítés

Multispektrális képek

‘Látható fény’ megjelenítés

vörös sáv vörös megjelenítés

zöld sáv zöld megjelenítés

kék sáv kék megjelenítés

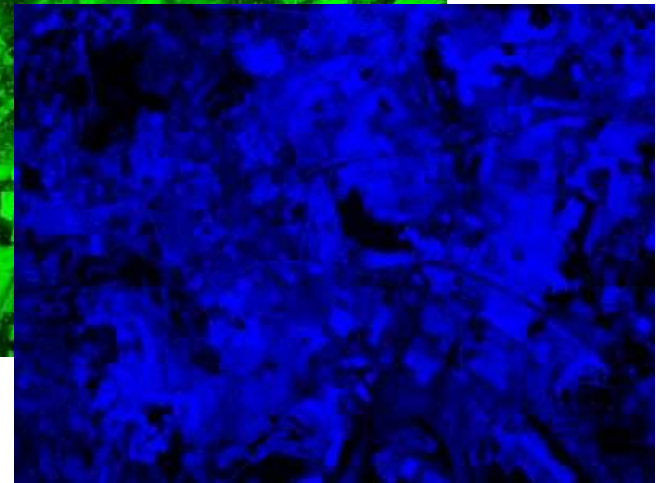
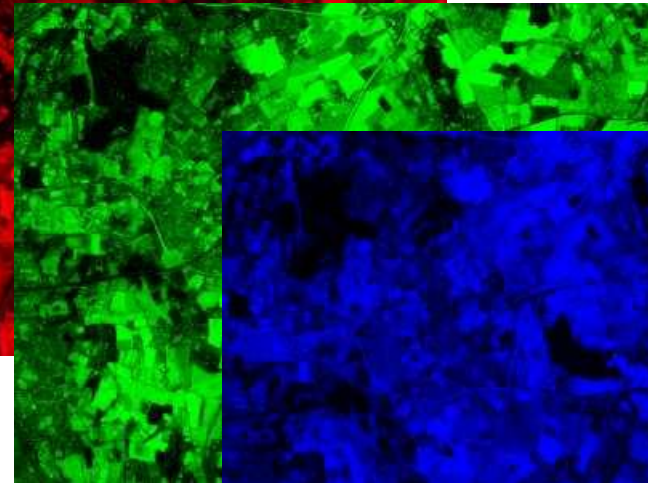
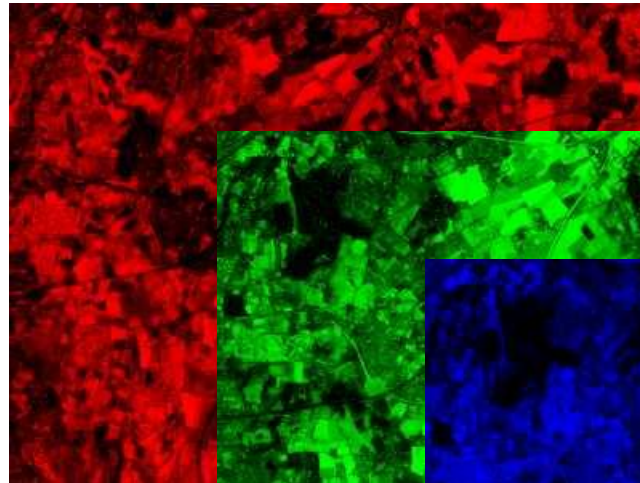
Multispektrális képek

‘Hamis színes’ megjelenítés

Közeli-Infra sáv **vörös** megjelenítés

vörös sáv **zöld** megjelenítés

zöld sáv **kék** megjelenítés

Multispektrális képek

‘Hamis színes’ megjelenítés

Közeli-Infra sáv **vörös** megjelenítés

vörös sáv **zöld** megjelenítés

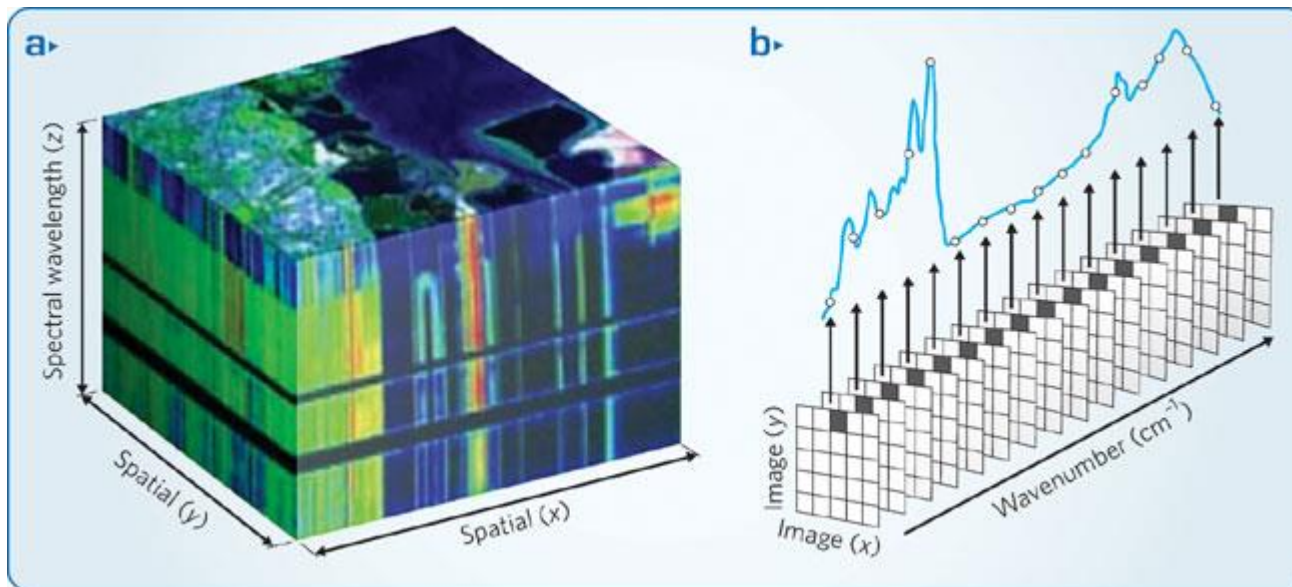
zöld sáv **kék** megjelenítés

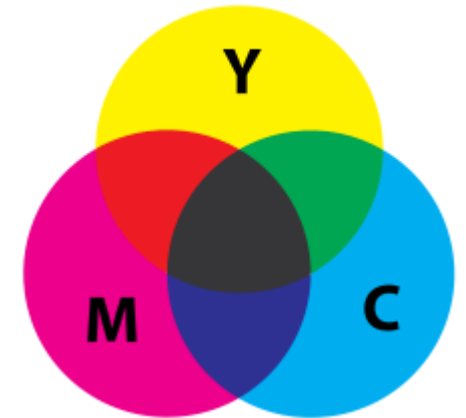
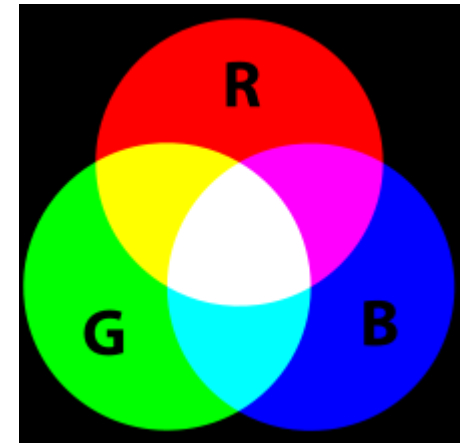
Hiperspektrális képek

- Kockakép (image cube)
- Egyszerre 3 sáv megjelenítés

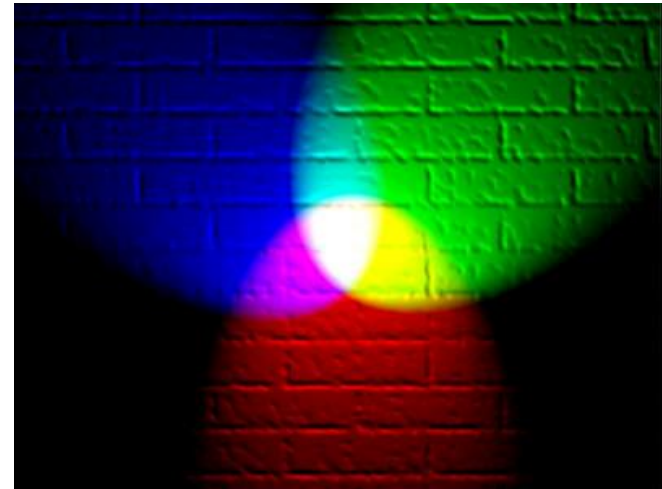
Színkeverés

- Additív (összeadó):
  - spektrumgörbék összeadása
  - pl. egymásra vetített fényforrások
- Szubsztraktív (kivonó)
  - spektrumgörbék kivonása
  - elnyelések (abszorpció) összeadása
  - pl. festékek összeöntése

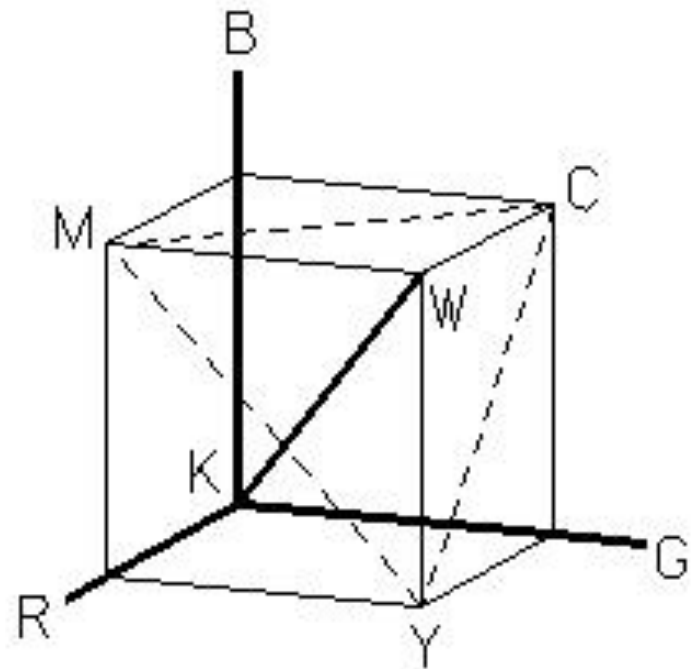
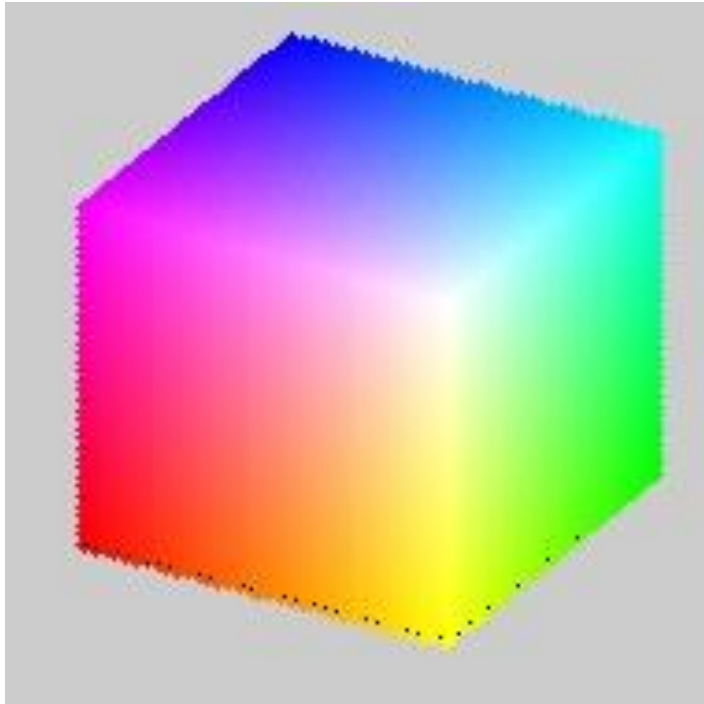
RGB-színmodell

- alap (elsődleges) színek:
  - vörös (R), zöld (G), kék (B)
- másodlagos színek:
  - cián (C), magenta (M), sárga (Y)
- további fontos színek:
  - fehér (W), fekete (K)

Az RGB színekocka

Egy kép és komponensei

R

B

G

Alkalmazások

Műhold képek alkalmazásai

- Térképezés (felderítés)
- Környezet kutatás, megfigyelés
- Meteorológia
- Épített környezet vizsgálata
- Stb.

Városi környezet tanulmányozása

Area : Burj Al Arab Hotel, Dubai
Sensor : KOMPSAT-3
Resolution : 0.7m

Régészeti városi környezet tanulmányozása

Kataszteri térképezés

www.satimaging.com

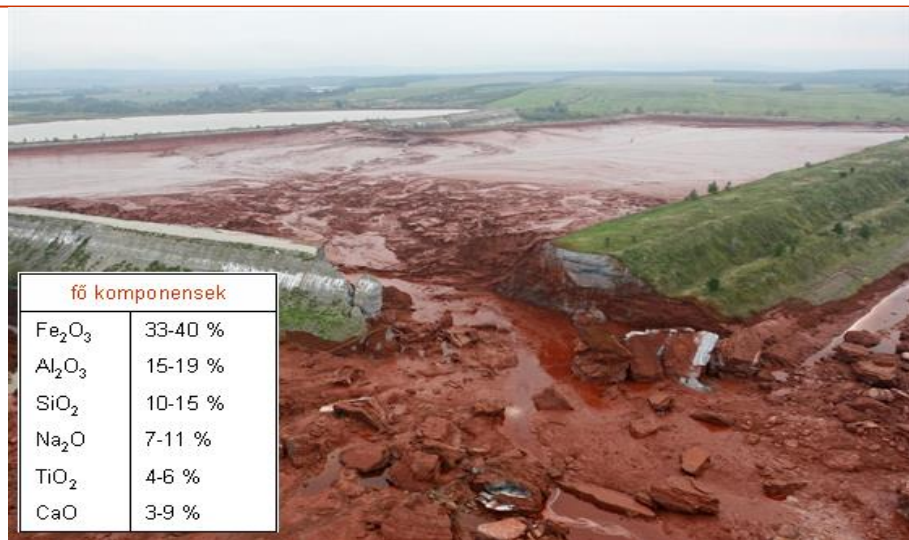
Little Rock, Arkansas, QuickBird (0.6m), 2007

Katasztrófavédelem: Vörösiszap-zagytározó gátszakadás

Gátszakadás

2010. október 4-én 12:10-kor átszakadt a MAL Zrt. Devecser melletti vörösiszap-tárolójának gátja. A kiömlő 1 000 000 m³ iszap elöntötte Kolontár, Devecser és Somlóvásárhely mélyebben fekvő részeit.

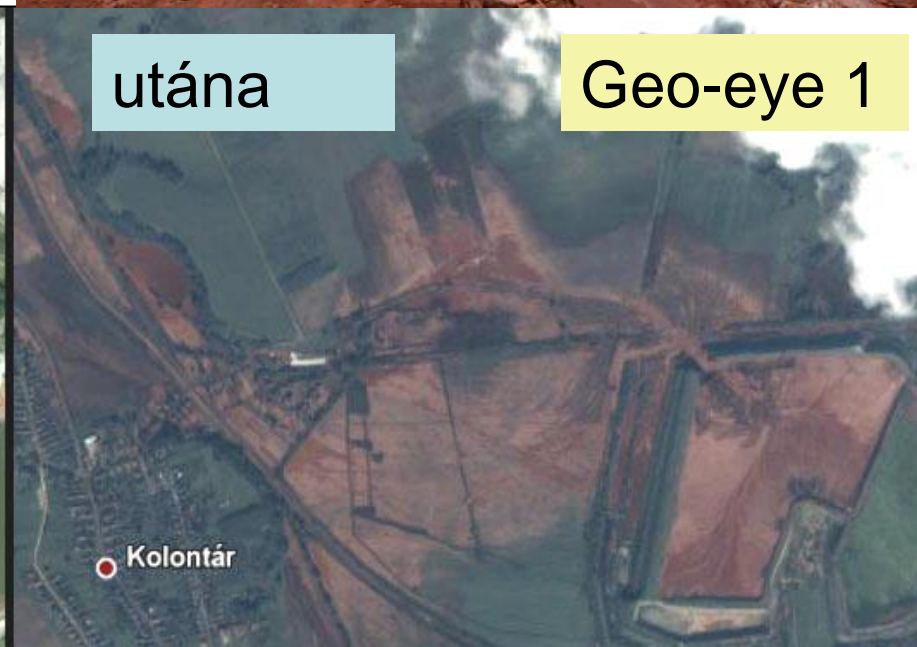

fő komponensek	
Fe ₂ O ₃	33-40 %
Al ₂ O ₃	15-19 %
SiO ₂	10-15 %
Na ₂ O	7-11 %
TiO ₂	4-6 %
CaO	3-9 %

előtte

utána

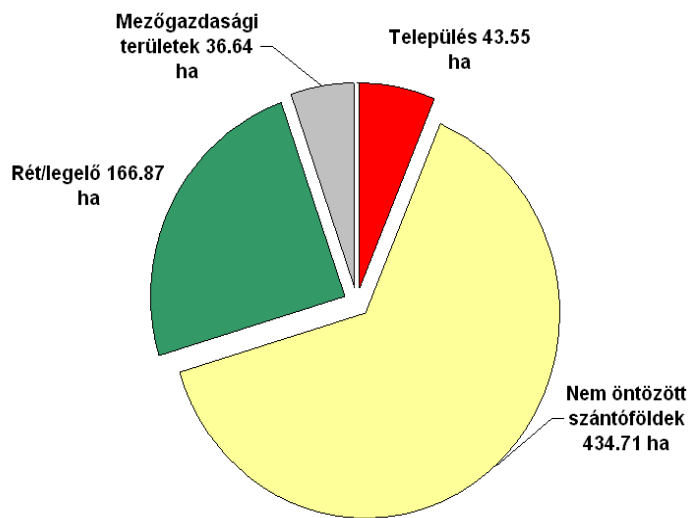
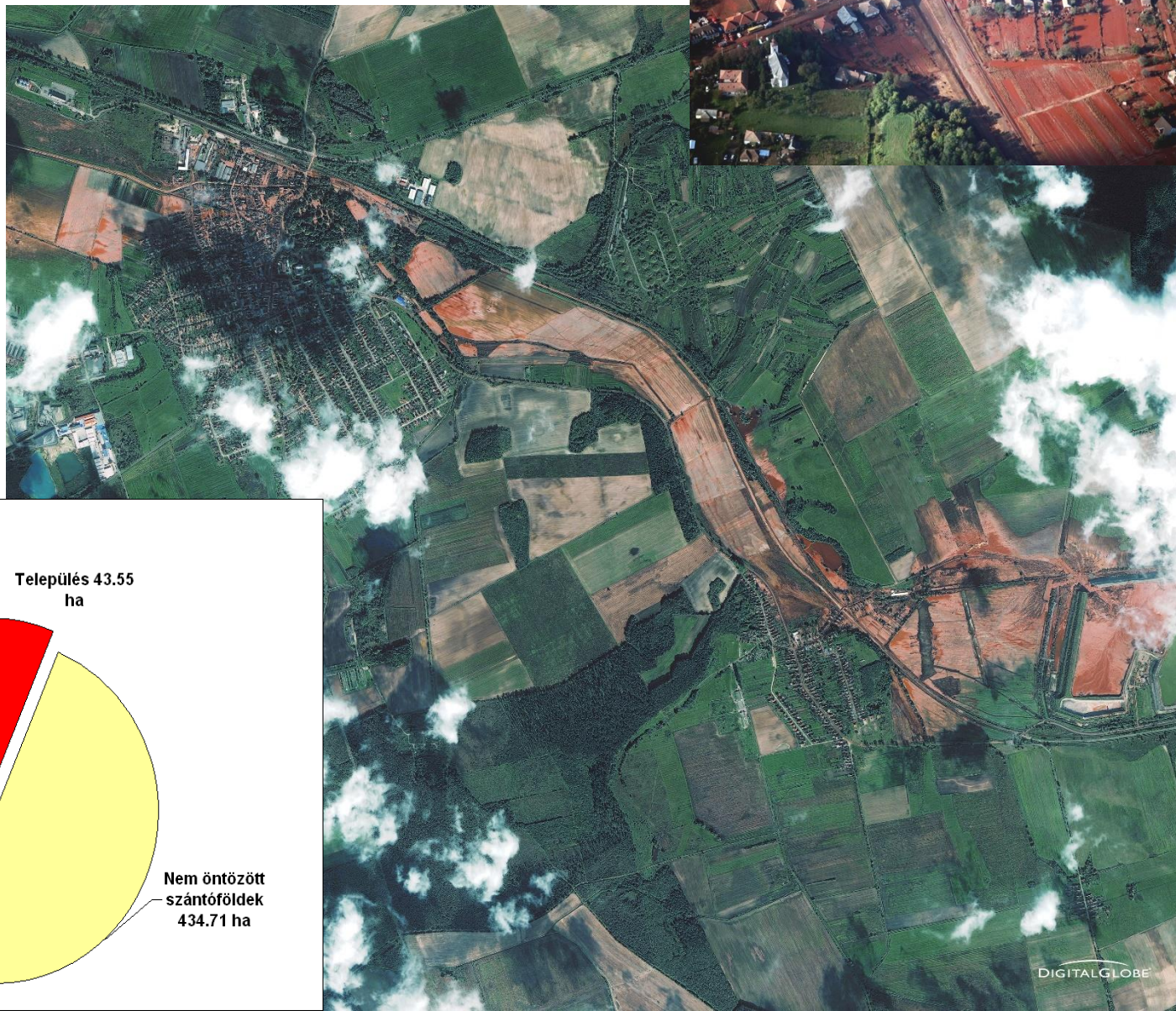
Geo-eye 1

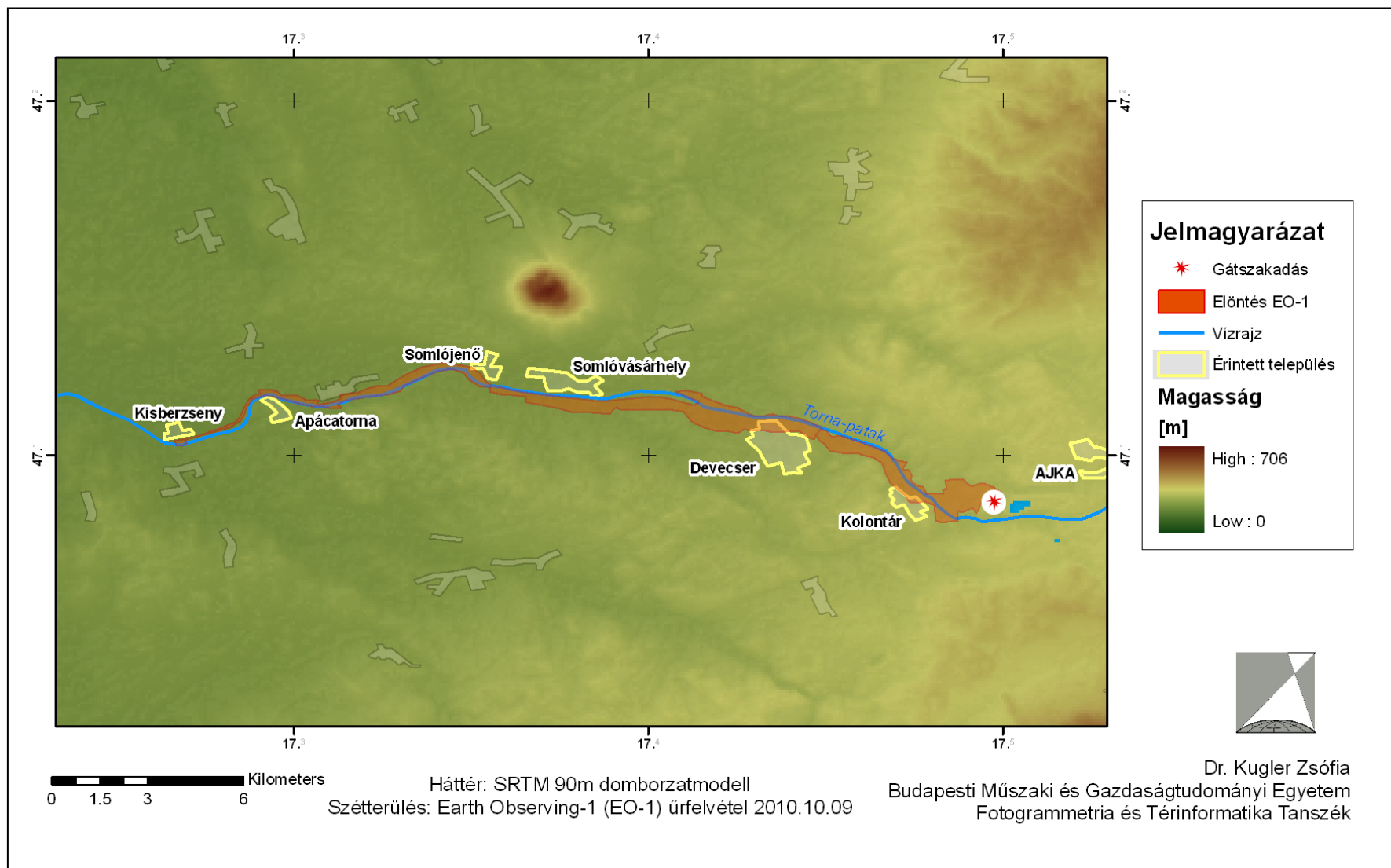
Nagyfelbontású felvétel

Elöntött
területek
elemzése

Eerülethasz-
nálat elemzés

Osztályozás

Elemzés eredménye: 681,77 ha elöntött terület

Műholdas adatbázis és feldolgozás: Google Earth Engine

- Data analysis and visualization platform
- Inherently parallel system
- Designed for scientists, not software engineers
- Goal: make it easy, **enable non-traditional users**

Google Earth Engine

- Data analysis and visualization platform
- Inherently parallel system
- Designed for scientists, not software engineers
- Goal: make it easy, **enable non-traditional users**

- Focused on society's biggest challenges

- Deforestation

- Drought

- Disaster

- Disease

Climate Change

Conflict

Global Food Security

Sustainability

6PB Data Catalog

- Imagery

- Landsat 4-8   7 bands, 30m
- MODIS   250m Daily Global
- Sentinel-2   12 bands, 20m
- Sentinel-1   10m SAR
- Terra Bella   1m x 7 satellites

- Geophysical

- Digital Elevation
- Land Cover
- Surface Temperature

- Weather Forecasts

- Climate Models

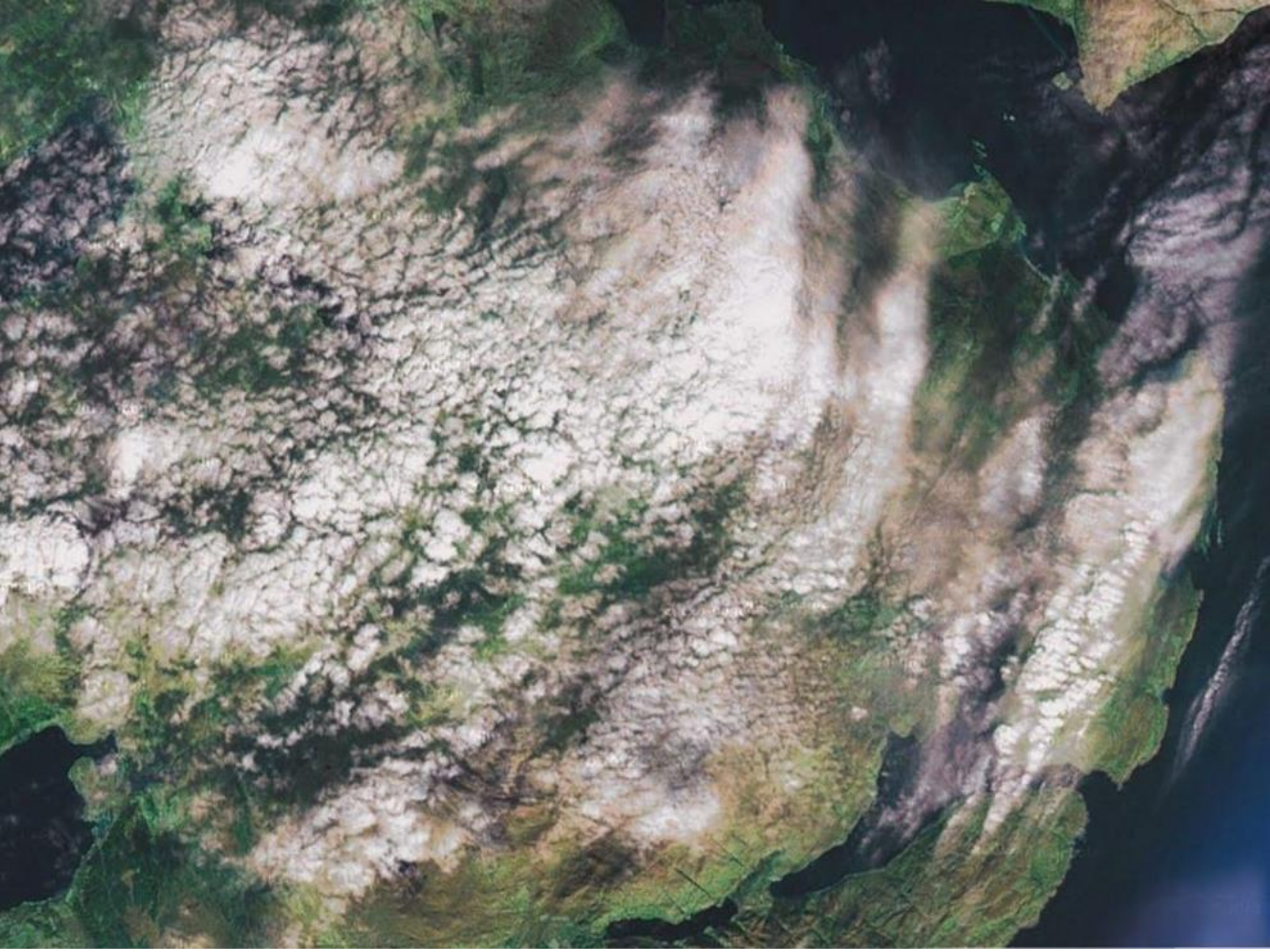

Layers

Google

Images ©2017

24 Terapixels. 30 years / 30 meters global video.

Las Vegas, Nevada

Ucayali River, Pucallpa, Peru

Cape Cod, Massachusetts

TIMELAPSE

Watch the world change over the course of nearly three decades of satellite photography

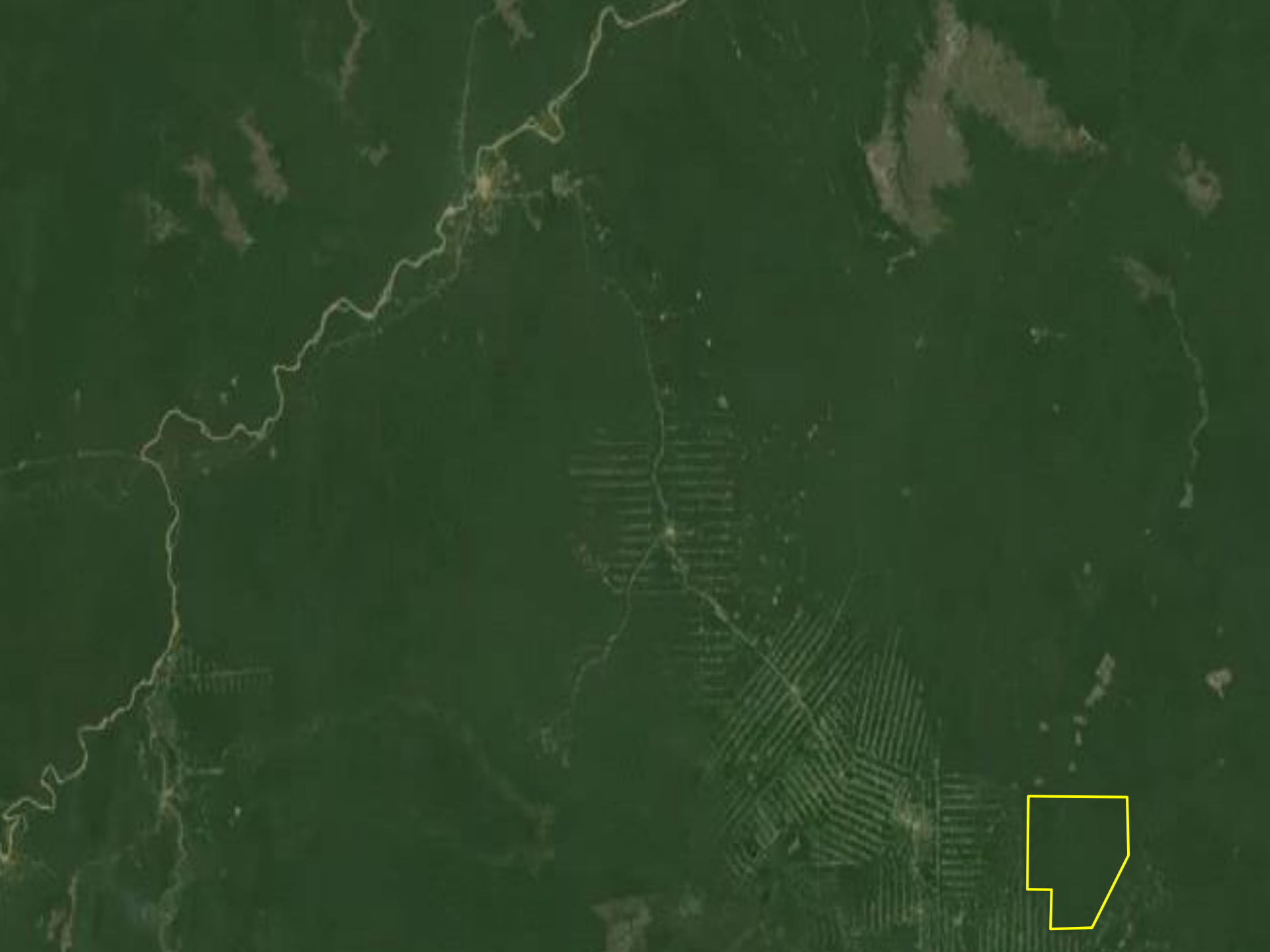
Pictured: The megacity of Dubai grows in the desert, from 1984 to today

So what?

These guys...

live here.

- >750,000 km² forest loss in Brazil since 1970 (20%)
- Its visible from space, "just" need a deforestation detector

Earth Engine

[Manage workspace](#)[Home](#) [Data Catalog](#) [Workspace](#)

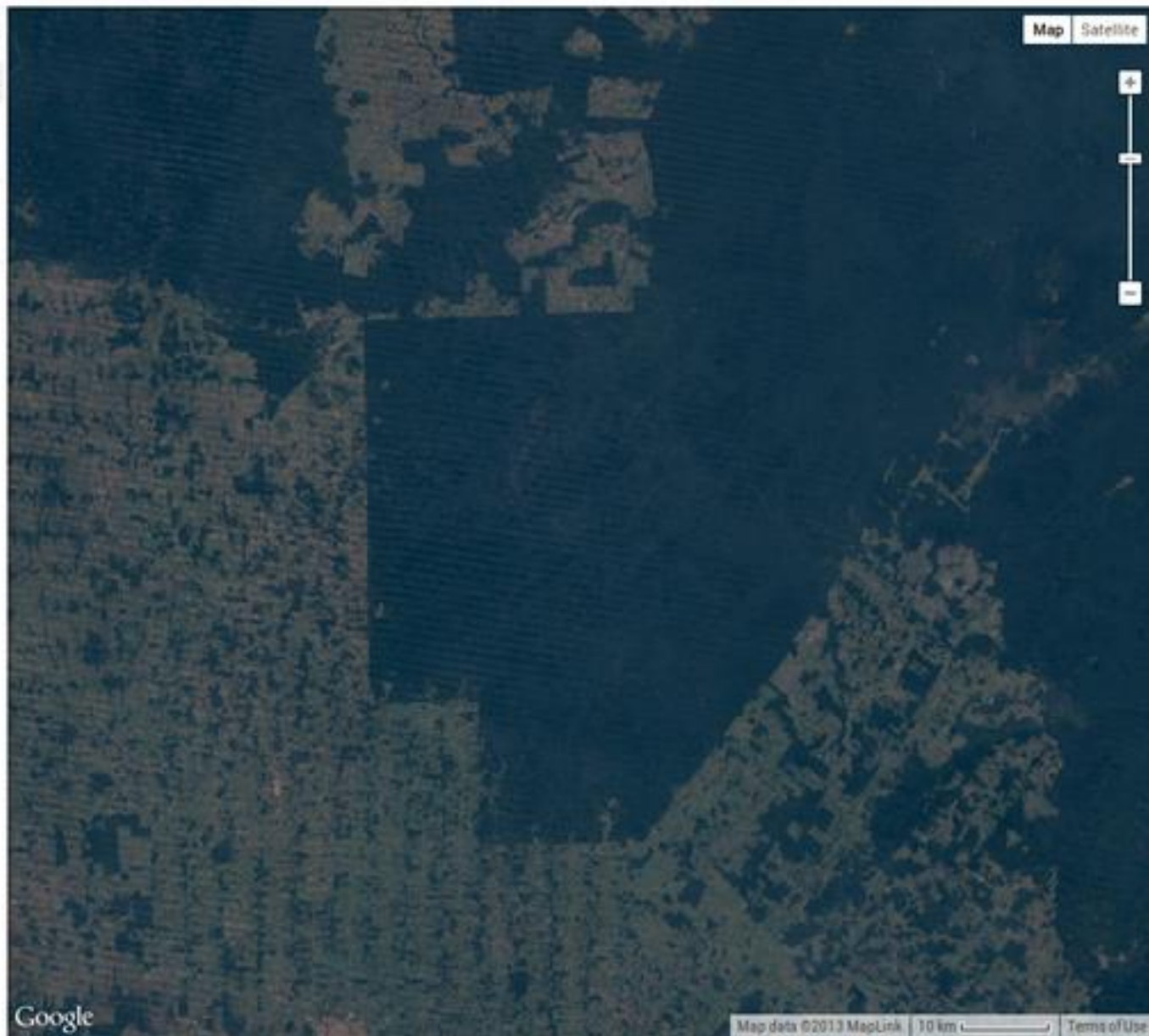
▾ Data

Percentile Composite (Landsat 7 Reflectance)

[Add data](#) [Add computation](#)

Analysis: [None](#)

Map Satellite

Earth Engine

Manage workspace ▾

Home

Data Catalog

Workspace

+ Data

Hand-drawn points and polygons

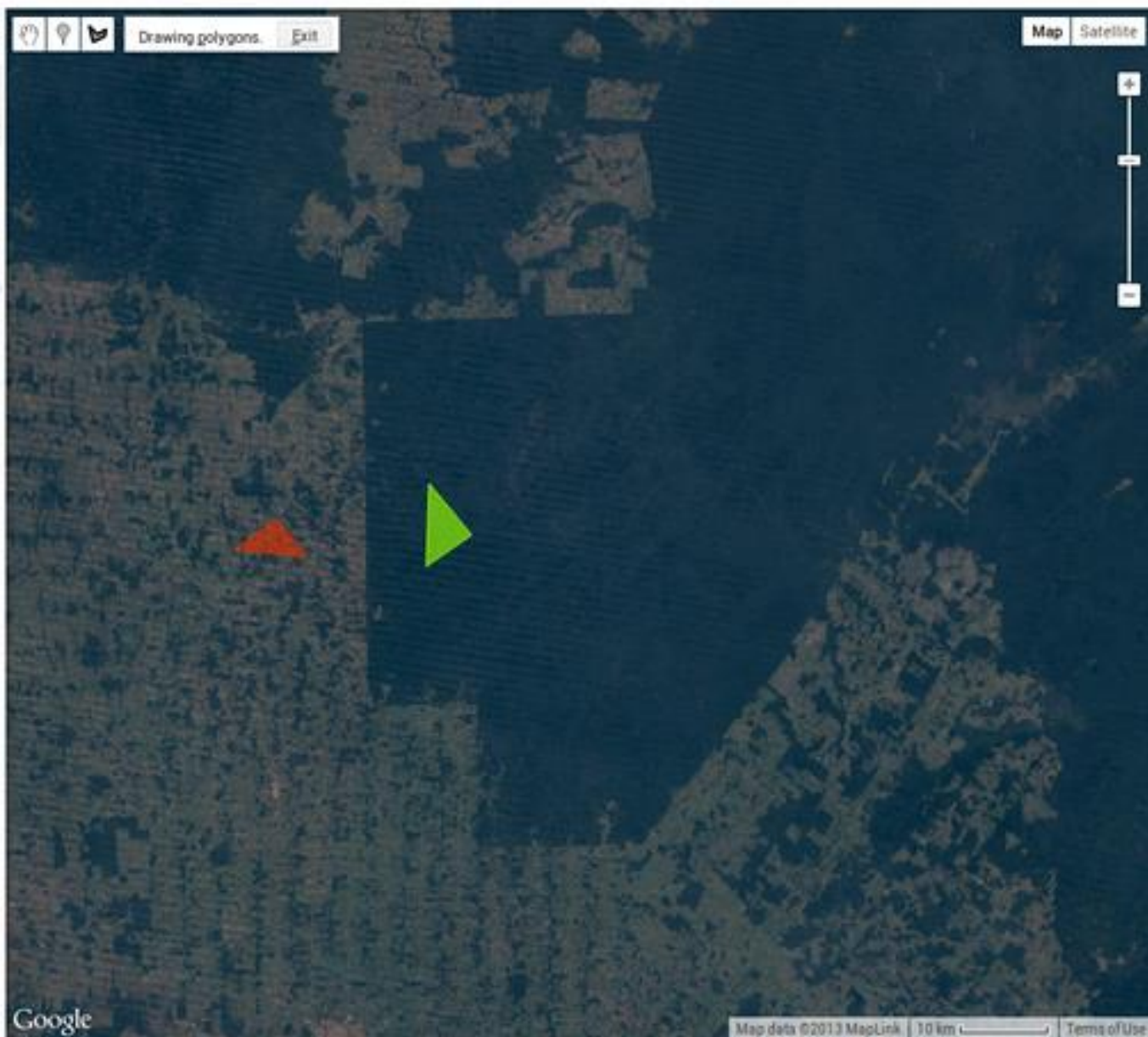
Percentile Composite (Landsat 7 Reflectance)

[Add data](#) [Add computation](#)

+ Classes

■ Not Forest - 1 polygon

■ Forest - 1 polygon

[Add class](#) [Get palette](#)Analysis: None ▾

Earth Engine

Manage workspace ▾

Home

Data Catalog

Workspace

Data

+

Drawing polygons. Exit

Map

Satellite

Hand-drawn points and polygons

Model, trained Oct 6, 2013 at 9:06pm (91.55%)

Percentile Composite (Landsat 7 Reflectance)

[Add data](#) [Add computation](#)

Classes

+

Not Forest - 1 polygon

Forest - 1 polygon

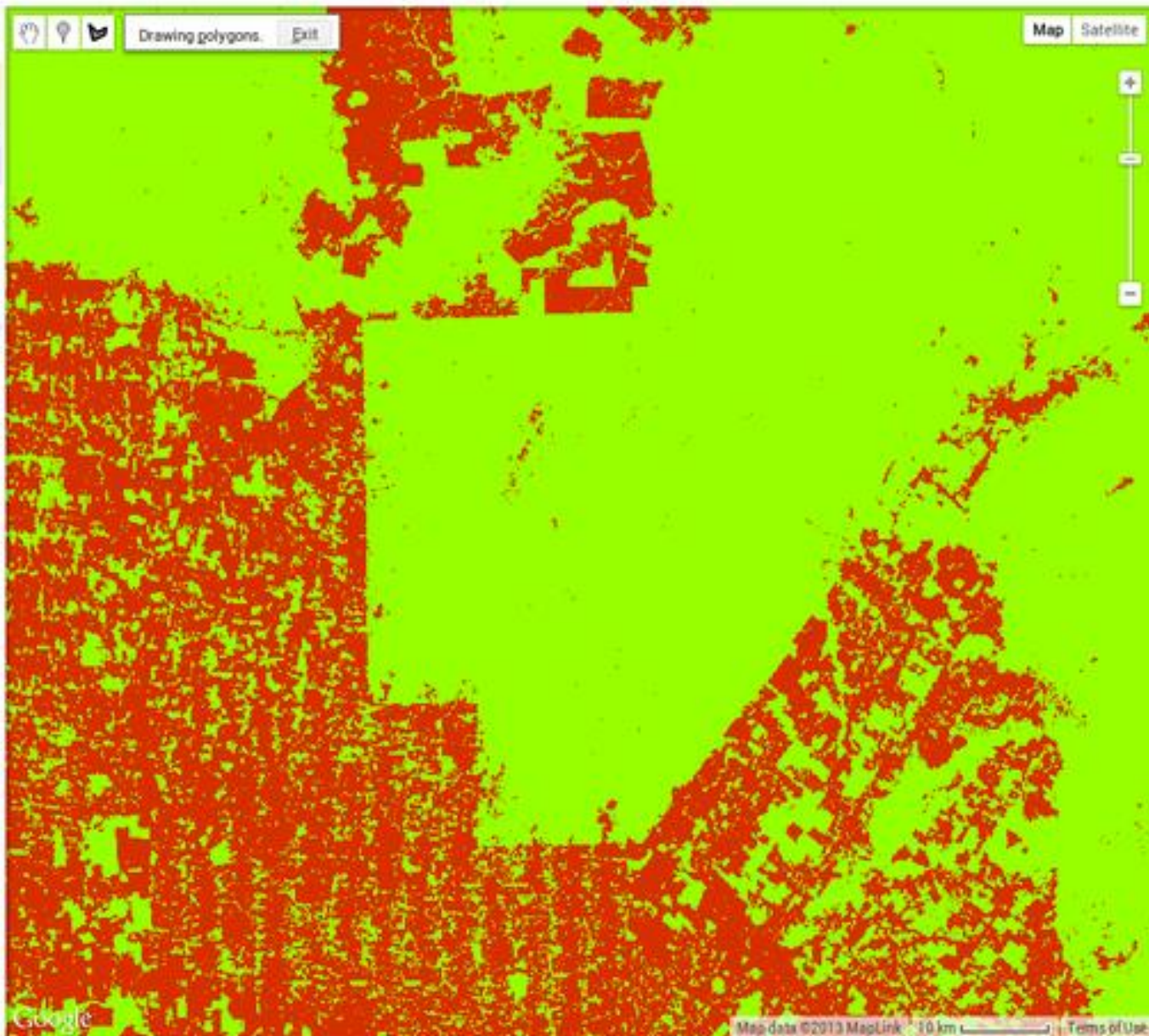
[Add class](#) [Get palette](#)Analysis: [Train a classifier](#) ▾

Classifier

Resolution (m)

Fast Naive Bayes ▾

30

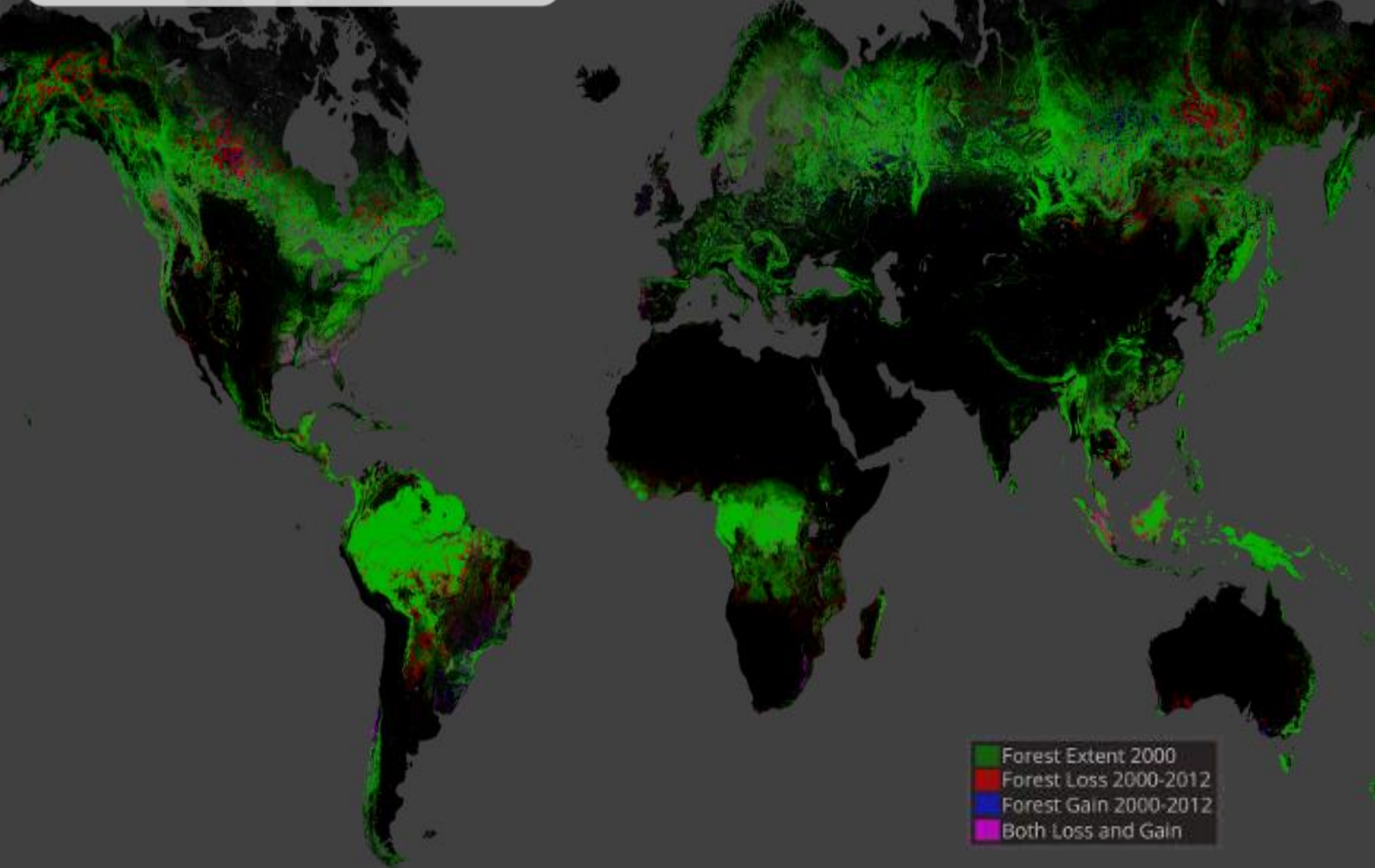
[Train classifier and display results](#)

Global Forest Cover and Loss 2000-2012

Hansen, Science 2013

Global Surface Water

River Morphology

A. Bryk, UC Berkeley

1984

2km

Ajánlott irodalom

- Winkler Gusztáv: Információgyűjtő módsezrek a távérzékelésben, 2002 Műegyetem kiadó, Budapest
- Lillasand T. M., Kiefer R. W., Chipman W. J. : *Remote Sensing and Interpretation* , John Wiley and Sons, Inc. , 2007
- Mucsi László: Műholdas távérzékelés, 2004. Libellus kiadó, Szeged, **ISBN: 9632149033**
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011_0025_geo_8/adatok.html
- Fotointerpretáció és távérzékelés 1., A távérzékelés fizikai alapjai
Verőné Wojtaszek Malgorzata (2010)
http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0027_FOI1/index.html
http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0027_FOI2/adatok.html
http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0027_FOI5/ch01s02.html

Ajánlott külföldi irodalom

- Campbell, J. B. (1996) *Introduction to Remote Sensing* (2nd Ed), London: Taylor and Francis.
- R. Harris, 1987. "Satellite Remote Sensing, An Introduction", Routledge & Kegan Paul.
- John A. Richards (2013) *Remote Sensing Digital Image Analysis: An Introduction*, Springer
- Jensen, J. R. (2000) *Remote Sensing of the Environment: An Earth Resource Perspective*, 2000, Prentice Hall, New Jersey.
- Jensen, J. R. (2005, 3rd ed.) *Introductory Digital Image Processing*, Prentice Hall, New Jersey.
<http://www.cla.sc.edu/geog/rslab/751/index.html>
- Lillesand, T. M., Kiefer, R. W. and Chipman, J. W. (2008, 6th ed.) *Remote Sensing and Image Interpretation*, John Wiley, New York.
- Mather, P. M. (1999) *Computer Processing of Remotely-sensed Images*, 2nd Edition. John Wiley and Sons, Chichester.
- W.G. Rees, 1996. "Physical Principles of Remote Sensing", Cambridge Univ. Press

Ajánlott internetes irodalom

- **Web**
- *Tutorials*
- <http://rst.gsfc.nasa.gov/>
- http://earth.esa.int/applications/data_util/SARDOCS/spaceborne/Radar_Courses/
- <http://www.crisp.nus.edu.sg/~research/tutorial/image.htm>
- http://www.ccrs.nrcan.gc.ca/ccrs/learn/tutorials/fundam/fundam_e.html
- <http://octopus.gma.org/surfing/satellites/index.html>

- **Glossary** of alphabet soup acronyms!
http://www.ccrs.nrcan.gc.ca/ccrs/learn/terms/glossary/glossary_e.html

- Other resources
- NASA www.nasa.gov
- NASAs Visible Earth (source of data): <http://visibleearth.nasa.gov/>
- European Space Agency earth.esa.int
- NOAA www.noaa.gov
- Remote sensing and Photogrammetry Society UK www.rspsoc.org
- IKONOS: <http://www.spaceimaging.com/>
- QuickBird: <http://www.digitalglobe.com/>